

**'Natuurtoets realisatie horecagelegenheid
loswal Wijhe'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Natuurtoets realisatie horecagelegenheid loswal Wijhe'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 09246B

Status: Definitief

Datum: 12 augustus 2010

Auteur: D.J. (David) Sietses

Eindredactie: E. (Etienne) de Vries (redactie) | E. (Egbert) Griffioen (GIS)

Opdrachtgever: Gemeente Olst - Wijhe

Contactpersoon: Mevr. A. (Aafke) Kuiper

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2010)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Sietses D.J. (2010). 'Natuurtoets realisatie horecagelegenheid loswal Wijhe'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-246B. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding en doelstelling.....	2
1.2 Situatie en voorgenomen activiteit.....	2
1.3 Leeswijzer	3
2. Het juridisch kader van de Natuurbeschermingswet 1998	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Voortoets	4
2.3 Significantie van effecten.....	5
2.4 Externe werking.....	6
3. Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel	8
3.1 Selectie van gebieden die effecten kunnen ondervinden.....	8
3.2 Aanwijzing als Natura 2000-gebied	9
3.3 Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'	10
4. Effectanalyse en -beoordeling	15
4.1 Bepaling mogelijke effecten.....	15
4.2 Effecten op habitattypen	16
4.3 Effecten op broedvogels	16
4.4 Effecten op niet-broedvogels	16
4.5 Effecten op habitatsoorten.....	20
4.6 Effecten op complementaire soorten	21
4.7 Conclusie en aanbevelingen.....	21
5. Nota Ruimte, de Ecologische Hoofdstructuur	23
5.1 EHS in Overijssel.....	23
5.2 Effectanalyse en -beoordeling	24
5.3 Ganzengebied	25
Geraadpleegde bronnen	27

Bijlagen

1	Inrichtingschets horecagelegenheid
2	Kaart Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel
3	Habitattypenkaart Uiterwaarden IJssel
4	Kaart aanwezigheid kwalificerende soorten
5	Kaart aanwezigheid kwalificerende broedvogels
6	Dichtheden kwalificerende niet-broedvogels
7	Instandhoudingsdoelen Uiterwaarden IJssel
8	Resultaten effectenindicator
9	Toelichting storingsfactoren

Samenvatting

Aanleiding, doelstelling en situatie

In opdracht van de gemeente Olst-Wijhe (contactpersoon mevr. A. Kuiper) heeft EcoGroen Advies BV een Voortoets uitgevoerd ten behoeve van de realisatie van een horecagelegenheid bij 'de loswal van Wijhe'. De horecagelegenheid zal tegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel komen aan te liggen, waardoor een toetsing aan de werking van de Natuurbeschermingswet vereist is. Daarnaast grenst de planlocatie aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat bescherming geniet onder de Nota Ruimte.

De horecagelegenheid zal ten zuiden van 'de loswal van Wijhe' gerealiseerd worden, buiten de oever van de IJssel. De constructie zal zodanig zijn dat het mee kan bewegen bij verandering van het waterpeil, zodat de horecagelegenheid het gehele jaar in functie kan blijven. In verband met de komst van de horecagelegenheid zijn extra parkeervoorzieningen nodig.

Voortoets Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt tegen de begrenzing van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. De uiterwaarden bestaan hier uit productiegrasland. Binnen het ontbreekt geschikt biotoop met betrekking tot de kwalificerende soorten. Broedlocaties van kwalificerende broedvogels liggen buiten de invloedssfeer van de plannen. De uiterwaarden ter hoogte van de planlocatie zijn slechts honderd meter breed. Gezien de hoge mate van huidige verstoring van dit gebied door recreatiedruk en de Rijksweg N337, heeft dit gebied een lage draagkracht voor niet-broedvogels. Toename van lichtverstrooiing zal wegvallen tegen de huidige verlichting van de N337. Geconcludeerd wordt dat zowel tijdens de aanlegfase als gebruiksfase van het gemeentehuis met zekerheid geen negatieve effecten zullen optreden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Hoewel met zekerheid geen effecten op de instandhoudingsdoelen van natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel worden verwacht tijdens de aanleg- en gebruiksfase, wordt wel geadviseerd uitstralende effecten van verlichting richting het Natura 2000 gebied te minimaliseren.

Het aanvragen van een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet noodzakelijk.

Nota Ruimte, de Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) komt voort uit de Nota Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de EHS geldt een 'Nee-tenzij' -afweging. Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Overijssel is sinds 1 juli 2009 vastgelegd in de Omgevingsvisie Overijssel.

Het plangebied zelf maakt geen onderdeel uit van de EHS. Wel zal de horecagelegenheid grenzen aan gebied dat is aangewezen als EHS. De huidige natuurwaarden binnen het plangebied zijn beperkt. De toekomstige situatie zal niet meetbaar verschillen van de huidige situatie. Met dezelfde criteria in acht genomen als bij de voortoets Natuurbeschermingswet wordt geconcludeerd dat er als gevolg van de herontwikkeling van de betoncentrale geen effecten plaatsvinden op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Het plangebied en omgeving is aangewezen als ganzengebied. Het gebied ten noorden van de planlocatie bestaat grotendeels uit verharding en opgaande structuren, waardoor dit deel van het ganzengebied, ondanks het is aangewezen als ganzengebied, niet geschikt is voor ganzen. Het gebied ten zuiden van de planlocatie staat onder hoge verstoringsdruk door de aanwezigheid van de Rijksweg N337 en huidige recreatiedruk, waardoor het gebied een lage waarde heeft als ganzengebied. Zodoende wordt geconcludeerd dat er binnen het ganzengebied door de aanleg van de horecagelegenheid geen aantasting van rust en / of openheid, dat van belang is voor ganzen, plaatsvindt.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De gemeente Olst-Wijhe (contactpersoon mevr. A. Kuiper) is voornemens een horecagelegenheid te realiseren nabij de haven van Wijhe. Uit de natuurtoets die is uitgevoerd door EcoGroen Advies (Lindenholz 2009), is gebleken dat negatieve effecten op aangrenzend Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel niet met voldoende zekerheid kunnen worden uitgesloten. Dit natuurgebied geniet bescherming binnen de Natuurbeschermingswet 1998 (verkort Nb-wet) en is aangewezen op grond van de Europese Vogelrichtlijn en aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast grenst de planlocatie aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat bescherming geniet onder de Nota Ruimte.

In voorliggende studie wordt het project 'realisatie horecagelegenheid haven Wijhe' getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 in de vorm van een zogenaamde Voortoets. Een Voortoets heeft als doel na te gaan of ten gevolge van het project negatieve effecten kunnen optreden op de beschermde waarden van Natura 2000-gebieden. Daarnaast wordt getoetst aan de Nota Ruimte, om inzichtelijk te krijgen of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, als gevolg van de plannen kunnen optreden.

1.2 Situatie en voorgenomen activiteit

De realisatie van de horecagelegenheid is buitendijks gepland, nabij de haven aan de IJssel (zie figuur 1.1). Deze horecagelegenheid sluit aan bij de al aanwezige recreatieve functie van deze 'loswal van Wijhe'. In de huidige situatie heeft deze zone een functie voor scheepvaart, is er een passantenhaventje en zijn er diverse staanplaatsen voor campers aanwezig.

Figuur 1.1 Ligging van de geplande horecagelegenheid (rode omlijning) ten zuiden van de 'loswal van Wijhe'. (bron kaartondergrond: Google Earth)

De horecagelegenheid zal in het zuidelijke gedeelte van de loswal gerealiseerd worden, op de overgang van de loswal en de IJssel. De horecagelegenheid zal tegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel aan komen te liggen. De constructie zal zodanig zijn dat het mee kan bewegen bij verandering van het waterpeil, zodat het mogelijk is dat de horecagelegenheid het gehele jaar in functie kan blijven. In verband met de komst van de horecagelegenheid zijn extra parkeervoorzieningen nodig, onderaan de dijk worden gerealiseerd. Hierdoor wordt het uitzicht over de IJssel niet verstoord.

De plannen zijn als volgt samen te vatten:

1. saneren grond;
2. realisatie extra parkeergelegenheid;
3. aanleg horecagelegenheid.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de huidige werking van de Natuurbeschermingswet;
- Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel;
- In hoofdstuk 4 is beschreven welke beschermde waarden binnen de invloedssfeer van de plannen aanwezig zijn en wordt beoordeeld of de plannen kunnen leiden tot mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.
- Het rapport eindigt in hoofdstuk 5 met een beschrijving van mogelijke negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) die ten gevolge van de plannen kunnen optreden.

2. Het juridisch kader van de Natuurbeschermingswet 1998

2.1 Inleiding

Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie, die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan en moeten instandhoudingsmaatregelen nemen om deze gebieden te beschermen. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet kent voor de Natura 2000-gebieden een vergunningstelsel en beheerplannen. Hiermee is een zorgvuldige afweging gewaarborgd van activiteiten in en rond de natuurgebieden die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden en hun natuurwaarden. Activiteiten en projecten mogen in principe alleen uitgevoerd worden wanneer geen significante schade aan de beschermde natuurwaarden wordt gedaan.

Voordat een gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied, legt het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontwerp-aanwijzingsbesluit ter inzage als onderdeel van een inspraakprocedure. Op basis van deze ontwerpbesluiten en de ingediende zienswijze wordt een definitief aanwijzingsbesluit vastgesteld. Het aanwijzingsbesluit voor een Natura 2000-gebied valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van LNV. Door de formele aanwijzing komt een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied onder de wettelijke bescherming van de Natuurbeschermingswet.

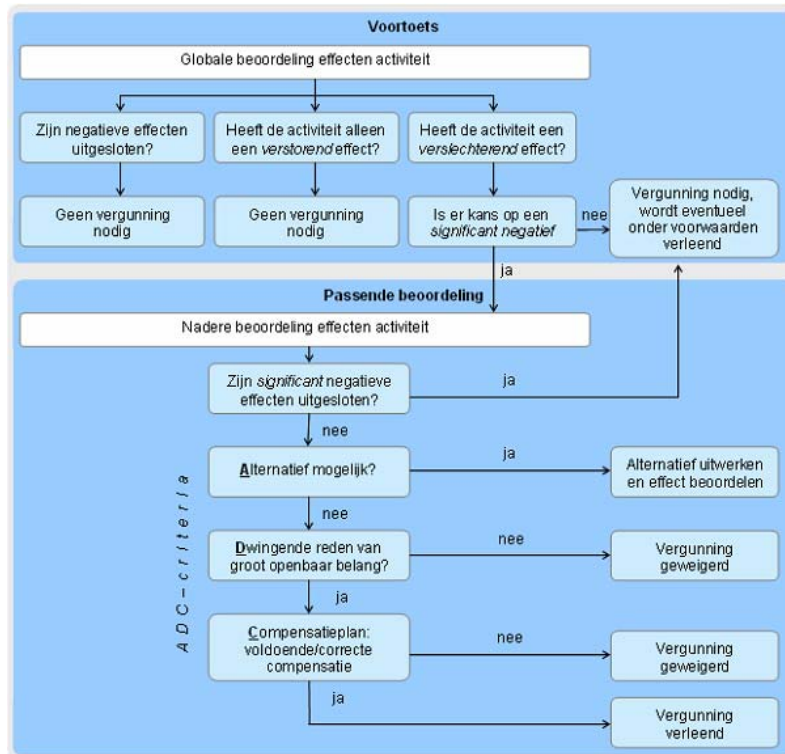
Het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet strekt zich uit tot gebieden die zijn aangewezen of aangemeld onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en Beschermd Natuurmonumenten. Omdat de aanwijzing van het bij deze studie betrokken Natura 2000-gebied nog in een ontwerpfase verkeert, wordt zowel aan het ontwerpbesluit als aan de originele aanwijzing/aanmelding getoetst.

2.2 Voortoets

Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelstelling, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken als dit niet mogelijk is. De beoordeling of plannen of projecten mogelijkwijs significante nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied vindt plaats in een zogenaamde Habitattoets. In de regel wordt daarbij gestart met een oriënterend vooronderzoek - een zogenaamde Voortoets. Indien op basis van een dergelijke Voortoets niet kan worden uitgesloten dat geen significante gevolgen uitgaan van het betreffende plan of project, zal een Passende Beoordeling moeten worden opgesteld. Indien uit de Passende Beoordeling volgt dat significante gevolgen optreden, of niet uitgesloten kunnen worden, kan een plan of project alleen worden toegestaan indien gelijktijdig voldaan wordt aan een drietal criteria, de zogenaamde ADC-criteria: zijn er alternatieven, is het een dwingende reden en is er compensatie?

De gevolgen moeten, indien deze significant negatieve effecten hebben, tevens beoordeeld worden in samenhang met die van andere plannen en projecten. Dit laatste wordt aangeduid met cumulatieve effecten.

Voorgaande is samengevat in het stroomschema van figuur 2.1.

Figuur 2.1 Stroomschema Natuurbeschermingswet

2.3 Significantie van effecten

Wat zijn significante effecten?

In een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is het van belang significant negatieve gevolgen (effecten) uit te sluiten. De vraag of een effect significant is in het licht van de doelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn, moet uitsluitend bepaald worden ten opzichte van de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden in de aspecten *oppervlak*, *populatieomvang* en *kwaliteit*. Onderstaand volgt een korte samenvatting van de belangrijkste criteria die gebruikt moeten worden bij het bepalen in welke gevallen deze drie aspecten significant afwijken van een instandhoudingsdoelstelling. De informatie is afgeleid uit het document *Nadere uitleg van het begrip ‘significante gevolgen’ uit de Natuurbeschermingswet* van het Steunpunt Natura 2000 (Steunpunt Natura 2000, 2009).

Oppervlak

Oppervlak heeft betrekking op de omvang van een habitatype of het leefgebied van een soort. Van belang is dat eerst duidelijk moet zijn wat onder oppervlak wordt verstaan en hoe deze kan worden vastgesteld. Bij habitattypen is het oppervlak veelal nauwkeurig te bepalen, bij diersoorten niet en moet worden gelet op de verschillende functies die deelgebieden voor een soort kunnen hebben (slapen, foerageren, overwintering et cetera). Vervolgens wordt de verwachte afname ten opzichte van het actuele oppervlakte vergeleken met de uitgangssituatie, dat wil zeggen de situatie die volgens het instandhoudingsdoel moet worden behouden of bereikt. Hierbij mag rekening worden gehouden met natuurlijke fluctuaties.

Voor de habitattypen is in de Leeswijzer bij het Profielendocument een minimum-oppervlakte opgenomen. Elke oppervlakte die groter is dan de minimumoppervlakte is

een meetbare verandering. Voor de meeste habitattypen is de minimumoppervlakte bepaald op 100m².

Of de instandhoudingsdoelstelling blijvend kan worden gehaald, moet worden bepaald door in geval van een *behoudsdoel* na te gaan of het behoud van de oppervlakte, zoals bedoeld in het aanwijzingsbesluit, gegarandeerd is. In geval van een *uitbreidingsdoel* moet tevens worden nagegaan of uitbreiding niet in de weg wordt gestaan.

Populatieomvang

De populatieomvang heeft betrekking op soorten en vogels. Van belang is dat eerst duidelijk moet zijn wat onder *populatie* wordt verstaan en hoe deze kan worden vastgesteld. Het aanwijzingsbesluit maakt soms onderscheid in voortplantende, foeragerende, of slapende exemplaren. Vervolgens moet de verwachte populatieomvang worden vergeleken met de uitgangssituatie, dat wil zeggen de situatie die volgens het instandhoudingsdoel moet worden behouden of bereikt. Van belang is dat de draagkracht van het Natura 2000-gebied duurzaam in stand blijft. Voor vogels is de gewenste populatieomvang uitgedrukt met een getal, voor soorten is dit niet het geval.

Kwaliteit

De kwaliteit heeft betrekking op habitattypen en het leefgebied van soorten en vogels. De kwaliteit van een habitatype wordt bepaald door vier kenmerken die in het bij het habitatype horende Profielendocument zijn genoemd. Het gaat om de definitietabel met vegetatietypen, de a-biotische randvoorwaarden, aanwezigheid van typische soorten en overige kenmerken van structuur en functies. Bij de kwaliteit van het leefgebied van een soort gaat het om de in het Profielendocument genoemde ecologische vereisten, inclusief de aspecten voedsel en rust.

Het halen van de instandhoudingsdoelstelling moet worden bepaald door in geval van een *behoudsdoel* na te gaan of het behoud van de kwaliteit, zoals die aanwezig was in de uitgangssituatie¹, gegarandeerd is. In het geval van een *verbeterdoel* moet tevens worden nagegaan of verbetering niet in de weg wordt gestaan.

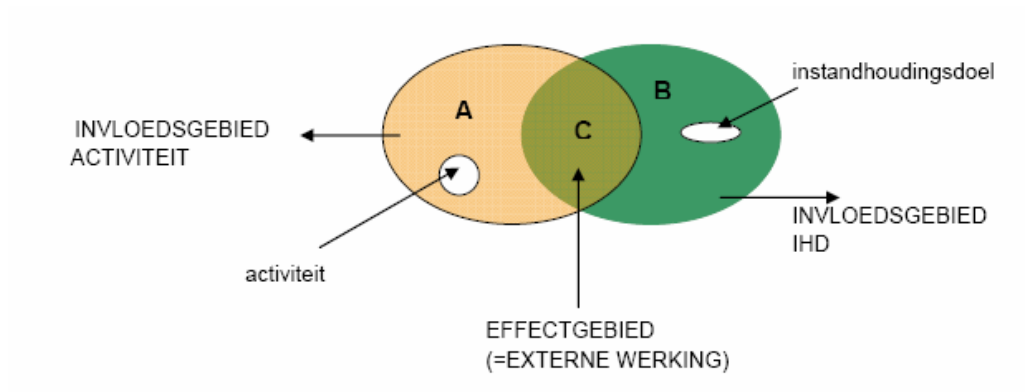
2.4 Externe werking

Onderstaande tekst is gebaseerd op een document van het Steunpunt Natura 2000 (2009b).

De term 'externe werking' wordt gehanteerd om aan te geven dat activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen leiden tot verslechtering van de natuurlijke kwaliteit van habitats van soorten, of significante verstoring veroorzaken van soorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen. Externe werking treedt op wanneer er een effectgebied ontstaat als gevolg van ruimtelijke overlap tussen een invloedsgebied van een instandhoudingsdoelstelling (IHD) en een invloedsgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor het instandhoudingsdoel gevoelig is (zie figuur 2.2).

Indien geen sprake is van overlap van de invloedsgebieden, kan externe werking worden uitgesloten. Indien sprake is van een effectgebied (C) is per definitie sprake van verslechtering of verstoring voor de ecologische randvoorwaarden waarvoor het habitatype of de soort gevoelig is. Of de effecten zodanig zijn dat sprake is van significante gevolgen, dient in dit geval nader onderzocht te worden.

¹ Dit is voor habitattypen en -soorten is dit de oppervlakte / populatieomvang zoals aanwezig op het moment van de definitieve aanwijzing. Als die situatie nog niet is vastgelegd moet deze zo goed mogelijk worden afgeleid uit bestaande karteringen of nog uit te voeren onderzoeken. Voor vogelsoorten is de uitgangssituatie de populatieomvang die volgens de instandhoudingsdoelen moest worden behouden of uitgebreid.

Figuur 2.2 Invloedsgebieden en het effectgebied van externe werking (Steunpunt Natura 2000, 2009b)

3. Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel

3.1 Selectie van gebieden die effecten kunnen ondervinden

De horecagelegenheid komt tegen de begrenzing van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel te liggen. De ligging van genoemd gebied ten opzichte van de horecagelegenheid is aangegeven in figuur 3.1 en in bijlage 2. Op een afstand van ca. 500 meter ligt Beschermd Natuurmonument IJsseluiterwaarden.

Figuur 3.1: Kaart met de situering van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel (Bron kaartondergrond: Ministerie van LNV).

Andere gebieden die onder de uitwerking van de Natuurbeschermingswet vallen liggen op grote afstand. Buiten het hiervoor genoemde gebied is het meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebied Veluwe op ca. zeven kilometer. Buiten het hierboven beschreven Beschermd Natuurmonument is het meest nabij gelegen Beschermd Natuurmonument Buitenplaats Vosbergen op een afstand van ca. 5 kilometer. Negatieve effecten op deze gebieden kunnen gezien de grote afstand met zekerheid worden uitgesloten. Om deze reden beperkt deze Voortoets zich uitsluitend tot Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel en Beschermd Natuurmonument IJsseluiterwaarden.

3.2 Aanwijzing als Natura 2000-gebied

Ontwerp- en aanwijzingsbesluiten

Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel is in november 2007 aangemeld als speciale beschermingszone (SBZ) in de zin van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. De aanwijzing van Uiterwaarden IJssel is momenteel in procedure.

In het door het Ministerie van LNV opgestelde ontwerpbesluit voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2003 & 2007) zijn zogenaamde *instandhoudings-doelstellingen* opgenomen die de doelen beschrijven voor de instandhouding van een aantal specifiek voor deze gebieden aangewezen leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van plant- en diersoorten. Deze aangewezen soorten en habitats worden *kwalificerende* soorten en habitats genoemd. De instandhoudingsdoelstellingen van deze kwalificerende soorten en habitats geven de condities weer die noodzakelijk zijn om de populaties in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen.

Instandhoudingsdoelstellingen

Instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen in de nota van toelichting bij het (ontwerp)aanwijzingsbesluit, bestaande uit kernopgaven, algemene doelen, doelen voor habitattypen van de Habitatrichtlijn, doelen voor soorten van de Habitatrichtlijn, doelen voor broedvogels van de Vogelrichtlijn en niet-broedvogels van art. 4.2 van de Vogelrichtlijn (Steunpunt Natura 2000, 2009).

Kernopgaven

Ten behoeve van de formulering van de doelen op landelijk en op gebiedsniveau zijn per landschap kernopgaven geformuleerd. Elk gebied heeft één of meer kernopgaven toebedeeld gekregen. Elk Natura 2000-landschap én elk Natura 2000-gebied levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit van de Europese Unie. De kernopgaven zijn geformuleerd op basis van de bijdragen, de belangrijkste verbeteropgaven, de aangewezen habitattypen en soorten. De toedeling van de kernopgaven geeft aan welke gebieden de relatief grootste bijdrage leveren voor de realisering van bepaalde landelijke doelen.

De kernopgaven zijn per gebied toegeedeeld in het Natura 2000 Doelendocument en maken geen onderdeel meer uit van het ontwerpbesluit. Ze zijn van belang voor het stellen van prioriteiten bij de bescherming en het nemen van maatregelen. Als zodanig spelen ze geen rol in de effectbeschrijvingen in deze Voortoets.

Algemene doelen

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd en hebben betrekking op behoud van de bijdrage aan de biologische diversiteit en de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie. Tevens het behoud van de ecologische en ruimtelijke samenhang van het Natura 2000 netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie, behoud van de natuurlijke kenmerken en behoud van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

3.3 Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'

Kenschets en gebiedsbeschrijving

Uiterwaarden IJssel omvat het systeem van de rivier de IJssel, inclusief aanliggende oeverwallen en komgronden. Het heeft een oppervlak van circa 9.209 hectare. De hoofdstroom zelf is niet in het richtlijngebied meebegrensd. De IJssel is een zijtak van de Rijn en loopt van Arnhem tot aan het IJsselmeer. In perioden van hoge afvoer neemt de IJssel 1/6 deel van de Rijnafvoer voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door een stuw in de Nederrijn. Vooral gedurende het winterhalfjaar zijn grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd waarbij overstromingsduur en -frequentie sterk kunnen variëren.

De voorkomende habitats en soorten zijn deels ontwikkeld als gevolg van de landschapsvormende processen die in het verleden hebben plaats gevonden en nu niet meer plaatsvinden. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. Het landschap wordt gekenmerkt door veel grasland en daartussen een kleinschalige afwisseling van landschapselementen, zoals kolken, hanken of strangen, bosschages, verspreide bomen en heggen, moerasstroken en rietzomen, zandoevers en stroomrichels en plaatselijk zand- en kleiwinplassen. De IJssel verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar: de natuurgebieden langs de rivier, de Gelderse Poort bovenstrooms langs de Rijn, de laagveenmoerassen van Noordwest Overijssel in het noorden, de Randmeren en het Ketelmeer met aansluiting op het IJsselmeer in het westen. (Ministerie van LNV, 2008)

Gebiedsbeschrijving ter hoogte van het plangebied

Het plangebied ligt ter hoogte van de haven van Wijhe. Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel is hier enkel aangemeld als Vogelrichtlijngebied en niet als Habitatrichtlijngebied. Daarnaast liggen op korte afstand van de planlocatie twee gebieden die vallen onder Beschermd Natuurmonument 'IJsseluiterwaarden'.

De droge en vochtige graslanden van het uiterwaardengebied in de regio Olst-Wijhe zijn van belang als voedselgebied voor overwinterende exemplaren van ganzen, zwanen, Smient en Kievit. De grote plassen in De Buitenwaarden en Duursche Waarden zijn verder van belang als slaapplek voor ganzen, zwanen en aalscholvers. Tevens zijn in deze plassen concentraties pleisterende eenden en meerkoeten en slapende ganzen en zwanen zijn te verwachten. De hoogste concentraties worden in de noordelijke plas van De Buitenwaarden verwacht en in De Duursche waarden, omdat deze delen beter beschermd zijn ten opzichte van de N337.

Instandhoudingsdoelen

Het gebied Uiterwaarden IJssel is aangewezen als speciale beschermingszone voor acht habitattypen, vijf broedvogelsoorten, 21 niet-broedvogelsoorten en zes habitatrichtlijnsoorten. Onderstaand worden ze opgesomd en in bijlage 7 worden ze uitgebreider beschreven. De begrenzing van het Natura 2000-gebied ter hoogte van de geplande horecagelegenheid is aangegeven in bijlage 2.

Habitattypen

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de habitattypen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel, inclusief de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen 'Uiterwaarden IJssel'.

Legenda: SVI landelijk: Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) = Behoudsdoelstelling > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling. * Prioritair habitatype; voor deze soorten en/of habitattypen gelden iets andere criteria bij de selectie van Natura 2000-gebieden en een zwaarder beschermingsregime onder de Natuurbeschermingswet.

		SVI landelijk	Doelstelling	
			Oppervlak	Kwaliteit
Habitattypen				
H3150	Meren met Krabbescheer	-	>	>
H3260	Beken en rivieren met waterplanten			
	B subtype: grote fonteinkruiden	-	>	=
H3270	Slikkige rivieroever	-	>	=
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	>
H6430	Ruigten en zomen			
	A subtype: moerasspirea	+	=	=
	B subtype: harig wilgenroosje	-	=	=
	C subtype: droge bosranden	-	>	>
H6510	Glanshaver- en vossenstaartheilanden			
	A subtype: glanshaver	-	>	>
	B subtype: grote vossenstaart	--	>	>
H91E0	*Vochtige alluviale bossen			
	A subtype: zachthoutoibossen	-	>	=
	B subtype: essen-iepenbossen	--	>	>
H91F0	Droge hardhoutoibossen	--	>	>

Broed- en niet-broedvogelsoorten

Voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zijn totaal 21 vogelsoorten aangewezen als broedvogel en niet-broedvogel. Een overzicht van de kwalificerende vogelsoorten wordt gegeven in tabel 3.2 op de volgende pagina.

Tabel 3.2 Instandhoudingsdoelstellingen kwalificerende vogelsoorten 'Uiterwaarden IJssel'.
Legenda: SVI landelijk: Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) = behoudsdoelstelling, > uitbreidingsdoelstelling, = (>) uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties, < vermindering is toegestaan ten gunste van met name genoemde habitatype of soort, = (<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype of soort toegestaan.

Vogelsoorten	SVI Landelijk	Doelstelling			Draagkracht	
		Oppervlak	Kwaliteit	Populatie	Aantal vogels	Aantal paren
Broedvogels						
Aalscholver	+	=	=	=		280
Porseleinhoen	--	>	>	>		20
Kwartelkoning	-	>	>	>		60
Zwarte Stern	--	=	=	=		50
IJsvogel	+	=	=	=		10
Niet-broedvogels						
Fuut	-	=	=	=		220
Aalscholver	+	=	=	=		550
Kleine Zwaan	-	=	=	=		70
Wilde Zwaan	-	=	=	=		30
Kolgans	+	= (<)	=	=		16.700
Grauwe Gans	+	= (<)	=	(<)		2.600
Smient	+	= (<)	=	(<)		8.300
Krakeend	+	=	=	=		100
Wintertaling	-	=	=	=		380
Wilde eend	+	=	=	=		2.600
Pijlstaart	-	=	=	=		50
Slobeend	+	=	=	=		90
Tafeleend	--	=	=	=		450
Kuifeend	-	=	=	=		690
Nonnetje	-	=	=	=		20
Meerkoet	-	=	=	=		3.600
Scholekster	--	=	=	=		210
Kievit	-	=	=	=		3.400
Grutto	--	=	=	=		490
Wulp	+	=	=	=		230
Tureluur	-	=	=	=		30

Bij de beoordeling van effecten van projecten of activiteiten worden de doelen uit het ontwerpbesluit meegewogen, echter ze hebben nog geen formele juridische status. Derhalve dienen alle vogelsoorten die genoemd staan in het aanwijzingsbesluit van het Vogelrichtlijngebied 'Uiterwaarden IJssel' ook te worden meegenomen in de effectbeoordeling. Aanvullend gaat het om de volgende (niet broedende) vogelsoorten:

- Kleine zilverreiger
- Lepelaar
- Grote zaagbek
- Reuzenster
- Visarend
- Slechtvalk

In het gebiedendocument Uiterwaarden IJssel (versie november 2007) wordt voor deze vogelsoorten voorgesteld ze uit de database te verwijderen omdat:

- de aantallen lager zijn dan 0,1% van de biogeografische populatie (Kleine zilverreiger, Lepelaar, Grote zaagbek en Reuzenster);
- voor Visarend en Slechtvalk de aantallen lager zijn dan een gemiddeld seizoensmaximum van respectievelijk twee en vijf vogels.

Omdat de genoemde zes vogelsoorten niet meer in het ontwerpbesluit Uiterwaarden IJssel zijn opgenomen zijn er ook geen kwantitatieve doelen voor gegeven. Deze soorten zullen dan ook niet in de effectbeoordeling van hoofdstuk 4 worden meegenomen.

Soorten

Tabel 3.3 geeft een overzicht van de soorten van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel', inclusief de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen.

Tabel 3.3 Instandhoudingsdoelstellingen kwalificerende soorten 'Uiterwaarden IJssel'.
 Legenda: SVI landelijk: Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) = behoudsdoelstelling, > uitbreidingsdoelstelling.

	SVI Landelijk	Doelstelling		
		Oppervlak	Kwaliteit	Populatie
Habitatsoorten				
Bittervoorn	-	=	=	=
Grote modderkruiper	-	>	>	>
Kleine modderkruiper	+	=	=	=
Rivierdonderpad	-	=	=	=
Kamsalamander	-	>	>	>
Bever	-	>	>	>

Complementaire doelen

Aanvullend aan de instandhoudingsdoelstellingen van vogels in Vogelrichtlijngebieden, kunnen complementaire doelen gesteld zijn die afgeleid zijn van de beschermde waarden van het Habitatrictlijngebied (artikel 10a, derde lid Natuurbeschermingswet). Complementaire doelen zijn geformuleerd voor soorten en habitattypen met een matig tot zeer ongunstige staat van instandhouding. Voor de Uiterwaarden IJssel zijn complementaire doelen opgesteld voor de volgende habitattypen en -soorten:

- Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden;
- Slikkige rivieroeveren
- Stroomdalgraslanden
- Vochtige alluviale bossen
- Droge hardhoutoobossen
- Grote modderkruiper
- Kamsalamander
- Bever

Beschermde Natuurmonument 'IJsseluiterwaarden'

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten. Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als Beschermde Natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Gebieden die zijn aangewezen als Beschermde Natuurmonument IJsseluiterwaarden liggen in de directe nabijheid van het projectgebied. Het gaat om de De Buitenwaarden en de Duursche Waarden op een respectievelijke afstand van 500 en 600 meter vanaf de planlocatie. In voorliggende situatie valt het Staatsnatuurmonument IJsseluiterwaarden ter plaatse samen met het Vogel- en habitatrictlijngebied IJssel. Zodoende is in situaties met negatieve effecten alleen een vergunning annex artikel

19d van de Natuurbeschermingswet vereist en niet ook nog een vergunning annex artikel 16.

Mogelijke negatieve gevolgen hoeven uitsluitend getoetst te worden voor aantasting van natuurschoon. Het gaat dan bijvoorbeeld om fysieke verstoring van geomorfologische waarden of bijvoorbeeld verdroging van vegetaties. Gezien de aard van de plannen zijn dergelijke effecten niet te verwachten en kan met zekerheid worden gesteld dat er geen negatieve effecten op het dit Beschermd Natuurmonument zullen optreden.

4 Effectanalyse en -beoordeling Natuurbeschermingswet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het voorkomen van habitattypen en (vogel)soorten binnen de invloedssfeer van de plannen. Of negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen ten gevolge van de plannen daadwerkelijk kunnen optreden, hangt af van de aard en reikwijdte van de ingrepen/activiteiten enerzijds en van de gevoeligheid van kwalificerende habitats en soorten hiervoor anderzijds.

4.1 Bepaling mogelijke effecten

Effectenindicator

Met behulp van de effectenindicator (zoals beschikbaar op de website van het Ministerie van LNV) kan een verkenning worden uitgevoerd van mogelijke effecten die op kunnen treden. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van habitattypen, soorten en vogels voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. Door het Ministerie van LNV zijn 19 versturende effecten onderscheiden die (mogelijke) schadelijk zijn voor beschermde habitattypen, -soorten of vogelsoorten. Deze 19 effecten zijn de meest voorkomende storende factoren die ten gevolge van een activiteit kunnen optreden. Deze lijst is niet volledig omdat zeer veel specifieke storende factoren mogelijk zijn. In veel gevallen is het echter mogelijk om specifieke storende factoren onder te brengen onder één van de storende effecten uit deze lijst.

Daarnaast zijn 28 activiteiten in de effectenindicator onderscheiden. Een activiteit is een bewuste (herhaalde) handeling of (eenmalige) ingreep met een bepaald doel. Het kan gaan om een nieuwe activiteit of bestaand gebruik. Eén activiteit kan leiden tot één of meer storende effecten. Zo kan de activiteit wegaanleg gekenmerkt worden door onder andere verlies van leefgebied, versnippering van leefgebied, sterfte van individuen en verstoring door geluid en licht. Bij activiteiten is het van belang of sprake is een eenmalige of continue ingreep en of deze leidt tot tijdelijke of permanente storende factoren. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt in verstoring tijdens de aanlegfase en gebruiksfase.

Selectie van activiteiten en effecten

Het plangebied ligt tegen de begrenzing van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel gelegen. Er kunnen zodoende alleen effecten optreden als gevolg van uitstralende effecten. Ook wel *externe werking* genaamd. Gezien de voorgenomen plannen voor de realisatie van een horecagelegenheid bij de haven van Wijhe, wordt ingeschat dat effecten voornamelijk zullen optreden als gevolg van verstoring door aanlegwerkzaamheden en tijdens de gebruiksfase door een toename van recreatieve verstoring. Gezien de aard en omvang van het project is de activiteit *woningbouw* geselecteerd. Uit de resultaten van de effectenindicator (zie bijlage 8 en 9) blijkt dat er 9 vormen van mogelijke storing zijn geselecteerd:

- oppervlakteverlies;
- versnippering;
- verontreiniging;
- verdroging;
- verstoring door geluid;
- verstoring door licht;
- verstoring door trilling;
- optische verstoring;
- verstoring door mechanische effecten.

Binnen voorliggende rapportage zal worden getoetst of deze vormen van storing van invloed zijn op de instandhoudingsdoelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

4.2 Effecten op habitattypen

Voor Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zijn 8 habitattypen aangemeld (zie tabel 3.1). Op de kaart in bijlage 3 is de ligging van deze habitattypen aangegeven (bron: provincie Gelderland 2009). De aanleg van het gemeentehuis vindt plaats buiten de begrenzing van Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel en directe negatieve effecten als oppervlakteverlies en versnippering zijn daarmee uit te sluiten. De effectenindicator laat zien dat de meeste habitattypen zeer gevoelig zijn voor verdroging. Het meest nabij gelegen habitatype is een glanshaverhooiland aan de overzijde van de IJssel op een afstand van 300 meter. Verdroging van dit gebied zal gezien de afstand en tussen liggende IJssel niet optreden. Alle habitattypen liggen buiten de invloedssfeer van beoogde plannen. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen, die gelden voor de habitattypen binnen het Natura 2000-gebied, kunnen zodoende worden uitgesloten.

4.3 Effecten op broedvogels

Kwalificerende broedvogelsoorten in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zijn Aalscholver, Kwartelkoning, Porseleinhoen, IJsvogel en Zwarte stern. Alle soorten zijn in de omgeving van het plangebied recentelijk als broedvogel waargenomen. Kwartelkoning is bekend in de 'Duursche waarden' ten zuiden van Wijhe, de 'Buiten waarden' ten noorden van Wijhe en een enkele waarneming is bekend in de uiterwaarden nabij Herxen. Daarnaast is een Kwartelkoning aangetroffen in de 'Vorchter waarden' aan de overzijde van de IJssel ter hoogte van het plangebied. Aalscholver is waargenomen in de Duursche waarden net als IJsvogel, Zwarte stern en Porseleinhoen. Porseleinhoen is tevens waargenomen in de uiterwaarden van de IJssel ten zuiden van Herxen. In bijlage 5 zijn de waarnemingen van kwalificerende broedvogelsoorten op kaart weergegeven.

De werkzaamheden tijdens de aanlegfase kunnen verstorend werken op de omgeving. De 'Vorchter waarden', waar Kwartelkoning recentelijk als broedgeval is aangetroffen ligt op een afstand van ca. 250 meter. Kwartelkoning staat bekend als een soort die weinig verstoringgevoelig is voor geluid en beweging (zie effectenindicator bijlage 8). De soort is echter wel gevoelig voor lichtverstoring. Gezien de afstand tot de Vorchter waarden en tussenliggende IJssel en Rijksweg N337 worden effecten als gevolg van uitstralende effecten tijdens de aanlegfase op Kwartelkoning niet verwacht. In de gebruiksfase zal de aanwezigheid van een horecagelegenheid en de daarmee mogelijk gepaard gaande toename van recreatie, gezien de reeds aanwezige recreatie en afstand tot dit gebied, geen negatieve gevolgen hebben op de instandhoudingsdoelen die gelden voor Kwartelkoning.

Dichtstbijzijnde broedlocaties van overige soorten liggen op minimaal anderhalve kilometer van het plangebied en effecten door de realisatie van de horecagelegenheid op deze soorten kunnen zodoende worden uitgesloten.

4.4 Effecten op niet-broedvogels

Inleiding: methode en gebruikte gegevens

De benodigde informatie over de verspreiding van niet-broedvogelsoorten - doortrekkers en wintergasten - is verkregen via de Provincie Gelderland en Provincie Overijssel. De gegevens zijn verzameld door de SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) aan de hand van maandelijks tellingen in vaste telgebieden. Per telgebied zijn dichtheden van niet-broedvogels (gemiddelde seizoensgemiddelden in aantal vogels/100 ha) bekend over de periode 2000-2007. Deze gegevens zijn in tabelvorm in bijlage 6 opgenomen. De maandelijks

waarnemingen van een vogelsoort binnen een bepaald telvak is uitsluitend gesommeerd bekend. Dit betekent dat de ruimtelijke verspreiding van een vogelsoort binnen een telvak niet bekend is.

Op basis van de telgegevens blijkt dat alle 21 kwalificerende niet-broedvogelsoorten van 'Uiterwaarden IJssel', in één of meer van de telgebieden, die in de nabijheid van het plangebied liggen, voorkomen. Onderstaand zullen mogelijke effecten op niet-broedvogelsoorten worden beschreven, hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de aanlegfase en gebruiksfase.

Aanlegfase

Tijdens de aanlegfase zullen uitstralende negatieve effecten op het Natura 2000-gebied kunnen optreden ten gevolge van licht-, geluid- en bewegingsverstoring, veroorzaakt door (graaf)machines, bouwwerkzaamheden en mensen. Deze werkzaamheden zullen tijdelijk van aard zijn.

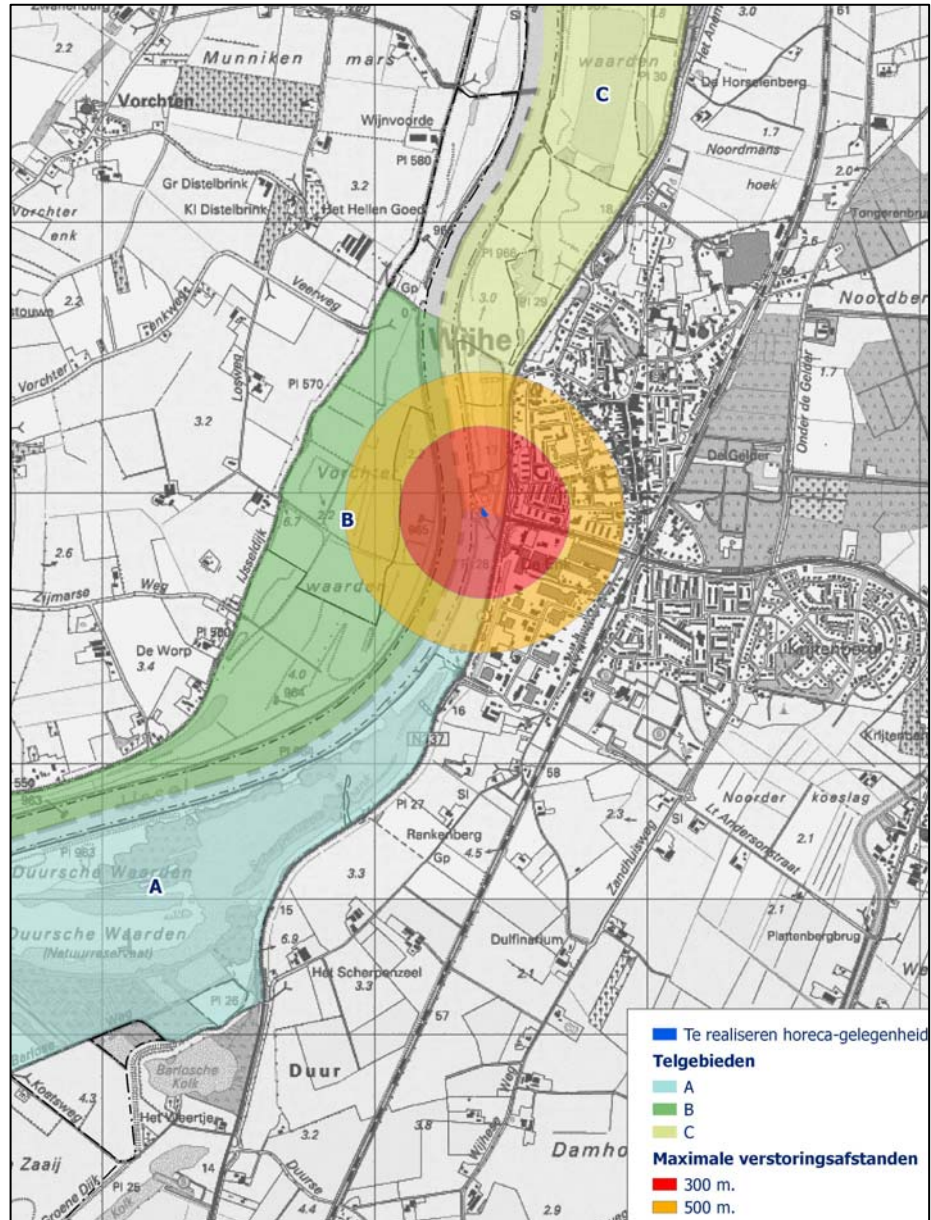
Overwinterende vogels waarvoor de Uiterwaarden IJssel zijn aangewezen, zoals ganzen zijn gevoelig voor verstoring door geluid en beweging. Krijgsveld *et al.* (2008) heeft de verstoringgevoeligheid van vogels onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt dat een goede weergave van de verstoringafstand voor onderhavig project 200 tot 300 meter zal zijn op kwalificerende niet-broedvogelsoorten. Alleen Grauwe gans en Kolgans zijn gevoeliger, voor deze soorten kan in open gebieden verstoring tot wel 500 meter kunnen optreden (o.a. Krijgsveld *et al.* 2008) (zie tabel 4.1).

Tabel 4.1 Storingsafstanden van kwalificerende niet-broedvogels in Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Bron: o.a. Krijgsveld *et al.* 2008.

Soort	Storings-gevoeligheid	Storingsafstand in meters	Habitat-gevoeligheid	Populatie-effecten
Fuut	gemiddeld-groot	150-300	gemiddeld-groot	onbekend
Aalscholver	gemiddeld-groot	150-300	gemiddeld	matig
Kleine zwaan	gemiddeld-groot	150-300	gemiddeld-groot	onbekend
Wilde zwaan	gemiddeld-groot	150-300	gemiddeld-groot	gemiddeld
Kolgans	groot-zeer groot	300-500	gemiddeld	matig
Grauwe gans	groot-zeer groot	300-500	gemiddeld-groot	matig
Smient	gemiddeld	100-200	gemiddeld-groot	matig
Krakeend	groot	200-300	groot	matig
Wintertaling	gemiddeld	100-200	gemiddeld-groot	wsch. matig
Wilde eend	matig-gemiddeld	50-150	matig-groot	wsch. matig
Pijlstaart	gemiddeld	100-200	gemiddeld-groot	onbekend
Slobeend	groot	200-300	gemiddeld-groot	onbekend
Tafeleend	groot	200-300	groot	onbekend
Kuifeend	groot	200-300	groot	onbekend
Nonnetje	gemiddeld	100-200	gemiddeld-groot	onbekend
Meerkoet	matig-gemiddeld	50-150	matig	onbekend
Scholekster	gemiddeld	100-200	groot	wsch. matig
Kievit	gemiddeld	100-200	matig-gemiddeld	matig
Grutto	gemiddeld	100-200	gemiddeld	wsch. matig
Wulp	gemiddeld-groot	150-300	gemiddeld-groot	wsch. matig
Tureluur	gemiddeld	100-200	gemiddeld-groot	wsch. matig

In figuur 4.1 is de maximale verstoringafstand van de werkzaamheden binnen het plangebied op de omgeving weergegeven samen met de nabijgelegen telgebieden. Hieruit valt op te maken dat er binnen een straal van zowel 300 als 500 meter rondom

het plangebied drie telgebieden voorkomen. Deze drie telgebieden zijn meegenomen bij de effectbeoordeling. In tabel 4.2 is het percentage van voorkomen van niet-broedvogelsoorten ten opzichte van het instandhoudingsdoel (in aantal soorten) per telgebied weergegeven.

Figuur 4.1 Telgebieden nabij plangebied met maximale verstoringsafstanden (300 en 500 meter), veroorzaakt door de aanlegfase, vanaf het plangebied op de omgeving weer.

Het telgebied (C) ten noorden van de planlocatie wordt afgescheiden door groenstructuren en de haven van Wijhe. Door de aanwezigheid van groenstructuren, verharding en de haven in het zuiden van het gebied, is dit deel van het telgebied vrijwel ongeschikt voor niet-broedvogels. Daarnaast is het noordelijke deel van dit telgebied 'De Buiten waarden' het meest van belang voor niet-broedvogels. Effecten op niet-broedvogels in dit gebied, als gevolg van de geplande aanlegwerkzaamheden, kunnen zodoende worden uitgesloten.

Telgebied (A) is het meest nabij de planlocatie gelegen. Uit tabel 4.2 blijkt dat een aantal vogelsoorten hier niet of in zeer lage aantallen ($\leq 1\%$) voorkomen ten opzichte

van hun instandhoudingsdoel. Het gaat om Kolgans, Kievit, Grutto, Wulp en Tureluur. Negatieve effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten.

Voor de soorten Fuut, Aalscholver, Krakeend, Wintertaling, Wilde eend, Pijlstaart, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend en Nonnetje geldt dat zij afhankelijk zijn van ondiepe wateren of moeras. Ter hoogte van het plangebied ontbreekt dergelijk habitat vrijwel geheel. Negatieve effecten op deze soorten worden zodoende uitgesloten.

Van overige soorten Kleine zwaan, Wilde zwaan, Grauwe gans, Smient, Meerkoet en Scholekster is het niet uit te sluiten dat deze soorten het plangebied gebruiken als foerageergebied. Omdat de waarnemingen van vogelsoorten binnen dit telgebied uitsluitend gesommeerd bekend zijn, is de ruimtelijke verspreiding van de vogelsoorten niet bekend. Dit kan een vertekenend beeld geven van het aantal niet-broedvogels ter hoogte van de planlocatie. Het zuiden van telgebied (A) omvat de Duursche waarden. Dit gebied is een belangrijk rust- en/of foerageergebied van veel niet-broedvogelsoorten. In tegenstelling tot dit gebied zijn de uiterwaarden van de IJssel ter hoogte van het plangebied slechts 100 meter breed en wordt in hoge mate verstoord door de N337. Het voorkomen van Wilde zwaan, Kleine zwaan, Grauwe gans is hier daarom niet aannemelijk. Smient foerageert 's nachts, terwijl de werkzaamheden overdag zullen plaatsvinden. Aantallen Meerkoeten en Scholeksters zullen zeer laag zijn (tabel 4.1). Tijdelijke effecten ten gevolge van de aanleg van de horecagelegenheid, zullen daarom een te verwaarlozen effect hebben op de instandhoudingsdoelen die voor deze soorten gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Tabel 4.2 Percentage van voorkomen van niet-broedvogelsoorten per telgebied ten opzichte van het instandhoudingsdoel binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Niet-broedvogels	Instandhoudingsdoel in aantal vogels	Gemiddelde seizoensgemiddelden in aantal vogels per telgebied ten opzichte van het instandhoudingsdoel (%)		
		A	B	C
Fuut	220	12,0	1,6	4,4
Aalscholver	550	15,1	3,6	11,6
Kleine Zwaan	70	2,3	0,4	1,6
Wilde Zwaan	30	1,6	2,7	7,9
Kolgans	16700	1,0	4,1	3,0
Grauwe Gans	2600	7,0	12,4	44,0
Smient	8300	4,0	0,8	22,1
Krakeend	100	49,1	3,0	8,7
Wintertaling	380	21,2	10,4	21,3
Wilde eend	2600	13,5	6,1	12,0
Pijlstaart	50	6,9	3,2	10,4
Slobeend	90	6,3	4,2	28,6
Tafeleend	450	2,0	1,4	19,0
Kuifeend	690	9,1	3,2	3,9
Nonnetje	20	16,6	12,2	7,0
Meerkoet	3600	3,8	3,0	3,1
Scholekster	210	1,7	1,8	1,6
Kievit	3400	0,0	4,6	8,3
Grutto	490	0,0	0,6	11,8
Wulp	230	0,1	1,4	3,4
Tureluur	30	0,0	0,9	9,8

Telgebied (B) ligt aan de overzijde van de IJssel. In figuur 4.1 valt af te lezen dat de verstoring door de aanlegwerkzaamheden reiken tot de 'Vorchter waarden'. De mate van verstoring door de aanlegwerkzaamheden zal echter teniet worden gedaan door verstoring van geluid en beweging door de N337 en scheepsverkeer over de IJssel.

Daarnaast geldt voor alle soorten dat een tijdelijke verstoring geen effect heeft op de draagkracht van de soorten, omdat voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar zijn elders in het Natura 2000-gebied. Er wordt geconcludeerd dat er tijdens de aanlegfase geen negatieve effecten op de draagkracht van de omgeving voor de kwalificerende vogelwaarden optreden. Effecten op de instandhoudingsdoelen worden dan ook met zekerheid uitgesloten.

Gebruiksfase

Na realisatie van de horecagelegenheid is er mogelijk sprake van een toename van verstorend effect als gevolg van verhoogde recreatiedruk. Daarnaast kan verlichting mogelijk verstorende effecten opleveren.

Door het creëren van een horecagelegenheid inclusief extra parkeerplaatsen zal 'de loswal van Wijhe' aantrekkelijker worden voor een groter publiek en daarmee meer recreanten aantrekken. In de huidige situatie wordt het plangebied vooral druk bezocht in de zomermaanden. Doordat de horecagelegenheid het gehele jaar aanwezig is, zal het gebied in de wintermaanden meer bezocht worden in de periode die voor niet-broedvogels juist het meest van belang is. Naast een toename van de recreatiedruk kan extra verlichting een verstorende werking hebben op het betreffende Natura 2000-gebied.

In de huidige situatie is verstoring door recreatie op Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel van de omgeving van het plangebied al vrij fors. Dit wordt bepaald door de aanwezigheid van de passantenhaven van Wijhe, de aanwezige staanplaatsen voor campers en fietsers en wandelaars die het gebied bezoeken. Daarnaast is er zoals eerder genoemd een hoge mate van verstoring aanwezig door de verkeersstroom op de Rijksstraatweg N337. De uiterwaarden ten zuiden van de planlocatie zijn slechts honderd meter breed. Gezien de verstoring gevoeligheid voor alle niet-broedvogelsoorten kleiner is dan 200 meter, heeft dit gebied een lage draagkracht voor niet-broedvogelsoorten. Door de toename van recreatiedruk zal geen waarneembaar effect optreden op niet-broedvogels. Lichtverstrooiing zal wegvallen tegen de huidige verlichting van de N337. Effecten op de vogelwaarden aan de overzijde van de IJssel zullen gezien de afstand, en tussen liggende IJssel zeker niet ontstaan. Er wordt dan ook geconcludeerd dat er, als gevolg van de gebruiksfase van de Horecagelegenheid, geen negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen die gelden voor niet-broedvogels binnen Natura-2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

4.5 Effecten op habitatsoorten

Kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zijn: Bittervoorn, Kleine Modderkruiper, Grote Modderkruiper, Rivierdonderpad, Kamsalamander en Bever.

Alle recentelijke waarnemingen van deze gekwalificeerde soorten liggen op ruime afstand van het plangebied. Bittervoorn en Kleine modderkruiper zijn bekend in de Duursche waarden en nabij Veessen aan de overzijde van de IJssel. Kleine modderkruiper is daarnaast bekend ten noorden van Vorchten ook aan de overzijde van de IJssel. Rivierdonderpad en Kamsalamander zijn tevens bekend in de Duursche waarden. De dichtstbijzijnde locatie waar Grote modderkruiper is aangetroffen ligt ten zuiden van Hattem (De Vries & Van de Brandhof 2008; website provincie Gelderland, RAVON).

Bevens worden steeds vaker langs de IJssel gezien en hun populatie in het riviereengebied neemt dan ook toe. Het voorkomen van de soort is o.a. bekend in de Wiessenberger Kolk bij Hattem, gelegen op ruim 8 kilometer ten noorden van het plangebied aan de overzijde van de IJssel (Niewold 2007). Daarnaast zijn waarnemingen bekend uit de Ossenwaard en Hengforderwaarden op ruim 8 kilometer ten zuiden van het plangebied. In bijlage 4 zijn de waarnemingen van kwalificerende habitatsoorten op kaart weergegeven.

Werkzaamheden binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied vinden niet plaats. Binnen het plangebied is ontbreekt geschikt biotoop voor kwalificerende soorten.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor de kwalificerende soorten binnen het Natura 2000-gebied kunnen zodoende worden uitgesloten.

4.6 Effecten op complementaire soorten

Binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel zijn complementaire doelen geformuleerd voor de habitattypen Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden; Slikkige rivieroever; Stroomdalgraslanden; Vochtige alluviale bossen; Droge hardhoutoibossen; voor de soorten Grote modderkruiper; Kamsalamander; Bever. In bovenstaande is geconcludeerd dat geen van deze habitattypen of soorten negatief effect zullen ondervinden als gevolg van voorgenomen plannen. Negatieve effecten op de complementaire doelen die gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel kunnen zodoende worden uitgesloten.

4.7 Conclusie en aanbevelingen

In Tabel 4.2 op de volgende pagina staan de resultaten van de effectanalyse en -beoordeling samengevat weergegeven. Geconcludeerd wordt dat zowel tijdens de aanlegfase als gebruiksfase van het gemeentehuis met zekerheid geen (significant) negatieve effecten zullen optreden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden binnen Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Hoewel met zekerheid geen effecten op de instandhoudingsdoelen van natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel worden verwacht tijdens de aanleg- en gebruiksfase, wordt wel geadviseerd uitstralende effecten van verlichting richting het Natura 2000 gebied te minimaliseren.

Tabel 4.3 Samenvattend overzicht van de effecten van de realisatie van het nieuwe gemeentehuis te Wijhe op de beschermde natuurwaarden van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel.

Beschermde waarden Uiterwaarden IJssel		Aanlegfase	Lange termijn
Habitatrichtlijn: habitattypen			
H3150	Meren met Krabbescheer	0	0
H3260	Beken en rivieren met waterplanten		
B	subtype: grote fonteinkruiden	0	0
H3270	Slikkige rivieroever	0	0
H6120	*Stroomdalgraslanden	0	0
H6430	Ruigten en zomen		
A	subtype: moerasspirea	0	0
B	subtype: harig wilgenroosje	0	0
C	subtype: droge bosranden	0	0
H6510	Glanshaver- en vossenstaartheuvels		
A	subtype: glanshaver	0	0
B	subtype: grote vossenstaart	0	0
H91E0	*Vochtige alluviale bossen		
A	subtype: zachthoutoebossen	0	0
B	subtype: essen-iepenbossen	0	0
H91F0	Droge hardhoutoebossen	0	0
Habitatrichtlijn: soorten			
H1134	Bittervoorn	0	0
H1145	Grote modderkruiper	0	0
H1149	Kleine modderkruiper	0	0
H1163	Rivierdonderpad	0	0
H1166	Kamsalamander	0	0
H1337	Bever	0	0
Vogelrichtlijn: broedvogels			
A017	Aalscholver	0	0
A119	Porseleinhoen	0	0
A122	Kwartelkoning	0	0
A197	Zwarte Stern	0	0
A229	IJsvogel	0	0
Vogelrichtlijn: niet-broedvogels			
A005	Fuut	0	0
A017	Aalscholver	0	0
A037	Kleine Zwaan	0	0
A038	Wilde Zwaan	0	0
A041	Kolgans	0	0
A043	Grauwe Gans	0	0
A050	Smient	0	0
A051	Krakeend	0	0
A052	Wintertaling	0	0
A053	Wilde eend	0	0
A054	Pijlstaart	0	0
A056	Slobeend	0	0
A059	Tafeleend	0	0
A061	Kuifeend	0	0
A068	Nonnetje	0	0
A125	Meerkoet	0	0
A130	Scholekster	0	0
A142	Kievit	0	0
A156	Grutto	0	0
A160	Wulp	0	0
A162	Tureluur	0	0

++	positief
+	licht positief
0	neutraal of geen tot verwaarloosbaar effect
-	licht negatief (niet significant)
--	negatief (significant)

5 Nota Ruimte, de Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De bescherming van de EHS komt voort uit de Nota Ruimte, een planologische kernbeslissing van het Rijk. Volgens de Nota Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkeling binnen de groene contouren van de EHS een 'Nee-tenzij' - afweging.

In dit hoofdstuk wordt de uitwerking van het beleid vanuit de Nota Ruimte voor de provincie Overijssel eerst kort toegelicht. Vervolgens wordt een globale effectinschatting gedaan.

5.1 EHS-beleid in Overijssel

Het beleid ten aanzien van de EHS binnen de provincie Overijssel is sinds 1 juli 2009 vastgelegd in de Omgevingsvisie. In 2018 moet de EHS binnen de provincie gerealiseerd zijn, inclusief ecologische en robuuste verbindingzones. De provincie heeft de ambitie op dat moment alle gronden te hebben verworven, de gebieden te hebben ingericht en/of onder beheer te hebben gebracht.

Op de natuurbeleidskaart en omgevingsverordeningkaart is de EHS op perceelsniveau aangegeven. De EHS bestaat uit de volgende deelgebieden:

- 1 Bestaande natuur: gebied getypeerd door de aanwezigheid van grote natuurwaarden;
- 2 Nieuwe gerealiseerde natuur: gebied getypeerd door de geschiktheid voor verdere ontwikkeling van aanwezige of in potentie aanwezige natuurwaarden waarvoor de aankoop en/of functiewijziging van het gebied heeft plaatsgevonden;
- 3 Nieuwe nog niet gerealiseerde natuur: gebied getypeerd door de geschiktheid voor verdere ontwikkeling van aanwezige of in potentie aanwezige natuurwaarden, maar waarvoor de aankoop en/of functiewijziging nog niet heeft plaatsgevonden;
- 4 Beheersgebied: gebied getypeerd door een agrarische functie waarbij de grondgebruikers voor deze functie op vrijwillige basis kunnen bijdragen aan het in stand houden en verbeteren van natuur- en landschapswaarden;
- 5 Zoekgebied: gebied waarbinnen gebieden liggen die behoren tot de onder 3 en 4 genoemde gebiedscategorieën, maar waarvoor de concrete bepaling nog niet heeft plaatsgevonden. De zoekgebieden zijn gebieden die nog concreet begrensd moeten worden. Ze genieten echter wel dezelfde ruimtelijke bescherming als de concreet begrensde EHS, totdat de concreet begrensde EHS is vastgesteld.

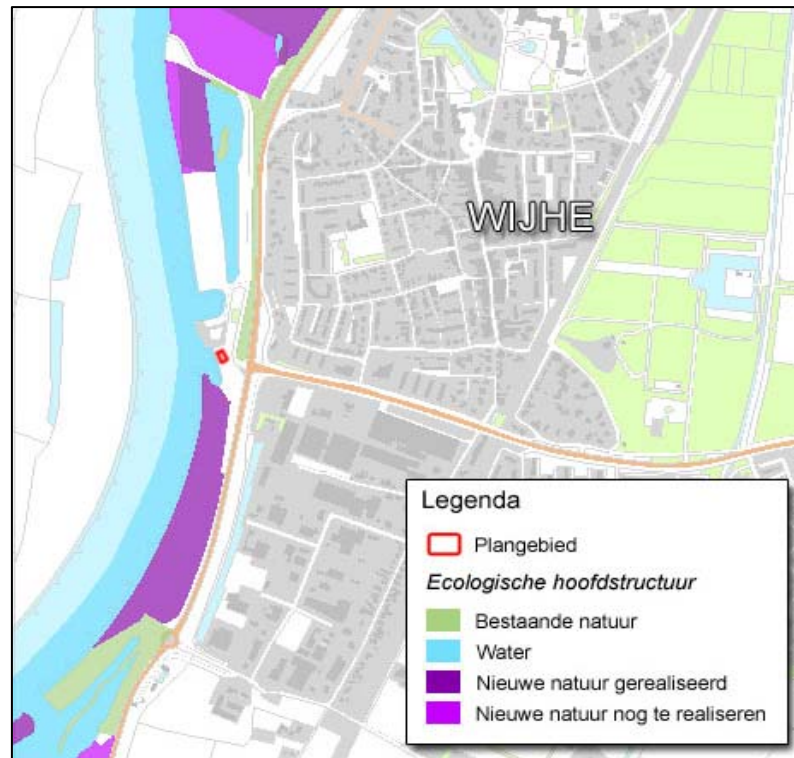
Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op '*behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden*' van de EHS waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden worden omschreven als: actuele - en voor (deel)gebieden met

een natuurbestemming tevens potentiële - waarde, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied.

De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Voor de hele EHS geldt het “nee-tenzij-beleid”. Dat betekent dat er geen ruimte is voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan. Hierbij worden zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd: Herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel. Het ‘nee, tenzij’-principe en de overige spelregels heeft de provincie Overijssel verankerd in de provinciale Omgevingsverordening.

5.2 Effectanalyse en -beoordeling

In figuur 5.1 is de ligging van de EHS ten opzichte van het plangebied weergegeven. Hieruit blijkt dat het in het plangebied zelf geen onderdeel uitmaakt van de EHS. Wel zal de horecagelegenheid grenzen aan gebied dat is aangewezen als EHS ‘Water’. Daarnaast ligt op korte afstand, zuidelijk van de geplande horecagelegenheid ‘Nieuwe gerealiseerde natuur’ en oostelijk ligt ‘Bestaande natuur’.

Figuur 5.1 Ligging plangebied ten opzichte van de EHS (Bron: provincie Overijssel, Omgevingsvisie 22 september 2009)

Wezenlijke kenmerken en waarden

Uit de natuurtoets die is uitgevoerd door EcoGroen Advies (Lindenholz 2009), blijkt dat de natuurwaarden binnen het plangebied in de huidige situatie beperkt zijn. In de IJssel is het voorkomen te verwachten van kwalificerende vissoorten Kleine modderkruiper, Bittervoorn en Rivierdonderpad. De realisatie van de horecagelegenheid zal echter buiten de IJssel plaats vinden, zodat de functie van de IJssel ter hoogte van de planlocatie niet zal wijzigen.

In de gebieden aangeduid met "Nieuwe Natuur" kan subsidie worden aangevraagd voor het omzetten van landbouwgrond in natuurgebied door middel van een bepaald type beheer. Het gebied ten zuiden van de geplande horecalocatie is aangewezen als beheerstype Rivier- en moeraslandschap. Dit beheerstype omvat enerzijds de gebieden langs rivieren waar de waterdynamiek van de rivieren en successie in combinatie met integrale begrazing door grote grazers het landschap bepalen en anderzijds veen- en kleigebieden waar waterstandfluctuaties, hoogteverschillen, successie en integrale begrazing het landschap bepalen. Langs de rivieren gaat het ook om kleine in het overstromingsbereik van de rivier liggende gebieden die tezamen langs een rivier een landschappelijke eenheid vormen. Gezien de kleinschalige ontwikkelingen zullen de kenmerken van dit gebied door de realisatie van de horecagelegenheid niet veranderen.

In hoofdstuk 4 is een uitgebreide effectbeschrijving opgenomen, waarbij de mogelijke effecten van de toename van recreatie als gevolg van de realisatie van de horecagelegenheid, beschouwd wordt in het licht van de huidige verstoring door recreatie en de rijksweg N337. Hierbij is geconcludeerd dat de extra recreatie zal wegvallen in de hoge mate van verstoring door de reeds aanwezige verstoringsbronnen. Na en tijdens de realisatie van de horecagelegenheid zal het gebied naar verwachting dezelfde functies behouden.

Volgens dezelfde beredenering (als in hoofdstuk 4) wordt geconcludeerd dat er als gevolg van de realisatie van de horecagelegenheid geen effecten plaatsvinden op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

5.3 Ganzengebied

Het plangebied en omgeving wordt in de Omgevingsvisie Overijssel gekenmerkt als ganzengebied (Figuur 5.2). Het gebied ten noorden van de planlocatie grotendeels uit verharding en opgaande structuren, waardoor dit deel van het ganzengebied, ondanks het is aangewezen als ganzengebied, niet geschikt voor ganzen. Daarnaast is hier in de huidige situatie vrij veel verstoring door onder andere de passantenhaven, camperplaatsen en dagrecreanten.

Figuur 5.2 Ligging van het plangebied ten opzichte van ganzengebied
(Bron: provincie Overijssel, Omgevingsvisie 22 september 2009)

Het open gebied ten zuiden van de geplande locatie voor de horecagelegenheid, biedt echter wel geschikt foerageerhabitat voor ganzen. Dit gebied staat echter onder hoge verstoringsdruk door de aanwezigheid van de Rijksweg N337, die over de winterdijk loopt. Zoals eerder in hoofdstuk 4 is geconcludeerd heeft dit open gebied daarom een lage draagkracht voor ganzen. Extra recreatieverstoring op ganzengebied als gevolg van de horecagelegenheid zal daarom wegvallen tegen de grote mate van verstoring die de N337 op dit gebied al heeft.

De toekomstige situatie zal niet noemenswaardig veranderen ten opzichte van de huidige situatie. Zodoende wordt geconcludeerd dat er binnen het ganzengebied geen aantasting van rust en / of openheid plaatsvindt.

Geraadpleegde bronnen

- Broekmeyer, M. (2005). Effectenindicator N2000-gebieden. Achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren.
- Koelman, R.M. (2008). IJsselvallei Veessen-Wapenveld. Toelichting bij de gegevens uit de Zoogdierdatabank. Zoogdierversie VZZ, Arnhem. Rapportnummer: GA 2008 VZZ-003.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, J. van der Winden (2008) Verstoringgevoeligheid van vogels; Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Vogelbescherming Nederland & Bureau Waardenburg.
- Lensink, R., C. Fijn & C. Heunks (2008). Niet-broedvogels in de Natura 2000-gebieden langs de Rijn, Waal, IJssel, Nederrijn en in Arnhem. Deel a: achtergronden en synthese. Rapport nr. 08-085a. Bureau Waardenburg BV. Culemborg.
- Lindenholz J.G. (2009). Quickscan natuurtoets - locatie haven - Raalterwegzone; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Rapport 09-246. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van LNV (2005). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV (2008). Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied 38. Uiterwaarden IJssel.
- Niewold, F. (2007). De bevers in 2006. Monitoronderzoek Gelderse Poort en elders in 2006. Wageningen, Alterra.
- Provincie Gelderland (2009). Natura 2000 Rijntakken, Werkkaarten beheerplan rijntakken. http://geodata2.prvgld.nl/apps/beheerplan_rijntakken/
- Provincie Overijssel (2009a). Omgevingsvisie Overijssel, Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Juli 2009.
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsverordening Overijssel, Omgevingsvisie Overijssel. Juli 2009.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Schoppers J. & K. Koffijberg, (2007). Kwartelkoningen in Nederland in 2006. SOVONinformatierapport 2007/05. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Sierdsema, H., J. van Diermen, B. Aarts, L. van den Bremer & A. van Kleunen (2008). Factsheets van broedvogels in de Natura 2000-gebieden van Gelderland. SOVONonderzoeksrapport 2008/14. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. Versie 17-09-2007.
- Steunpunt Natura 2000 (2009). Nader uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Eindversie d.d. 9.2.2009.
- Van Kessel, N., M. Dorenbosch & F. Spikmans (2009). Vissen in Gelderse Natura 2000. Voorkomen en status van doelsoorten langs rivieren in Gelderland. Natuurbalans - Limes Divergens BV & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Vries, E. de & P.M. van den Brandhof (2008). Ecologisch vooronderzoek Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld; Een beschrijving van landschappelijke en ecologische waarden ten behoeve van de voorbereiding van de planstudie van de PKB Hoogwatergeul Veessen - Wapenveld. Rapport 08-005. EcoGroen Advies, Zwolle.

Internet:
www.hetInVloket.nl

<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
www.kwartelkoning.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Inrichtingsplan horecagelegenheid

- LEGENDA**
- Planologie**
- Planologiegrens
- Bestemmingen**
- AGW Agribosch met woerdien
 - G Groen
 - R Horeca
 - VUB Water - Verpleegster
 - W Water
 - WUW Water - Wafeling
- Duidingsaanwijzingen**
- WUW-W Water - Wafeling
 - WUW-W Water - Wafeling met slijpkeuze
- Aanwijzingen**
- WUW jongeren aanwijzingen
 - WUW gemeentebos
 - WUW specifieke vorm van slijpkeuze - horeca
 - WUW afsluiting
- Versterking**
- WUW

Gemeente / Oud-Wijk
Bestemmingsplan / Uitsluiting

TOEGEFUEN / ...
AANVULLENDE / ...
OPMERKINGEN

VERBODEN / ...
ANDERE / ...
OPMERKINGEN

WUW / ...
WUW / ...
WUW / ...

OP 10 W 22
Landschap
aanpak

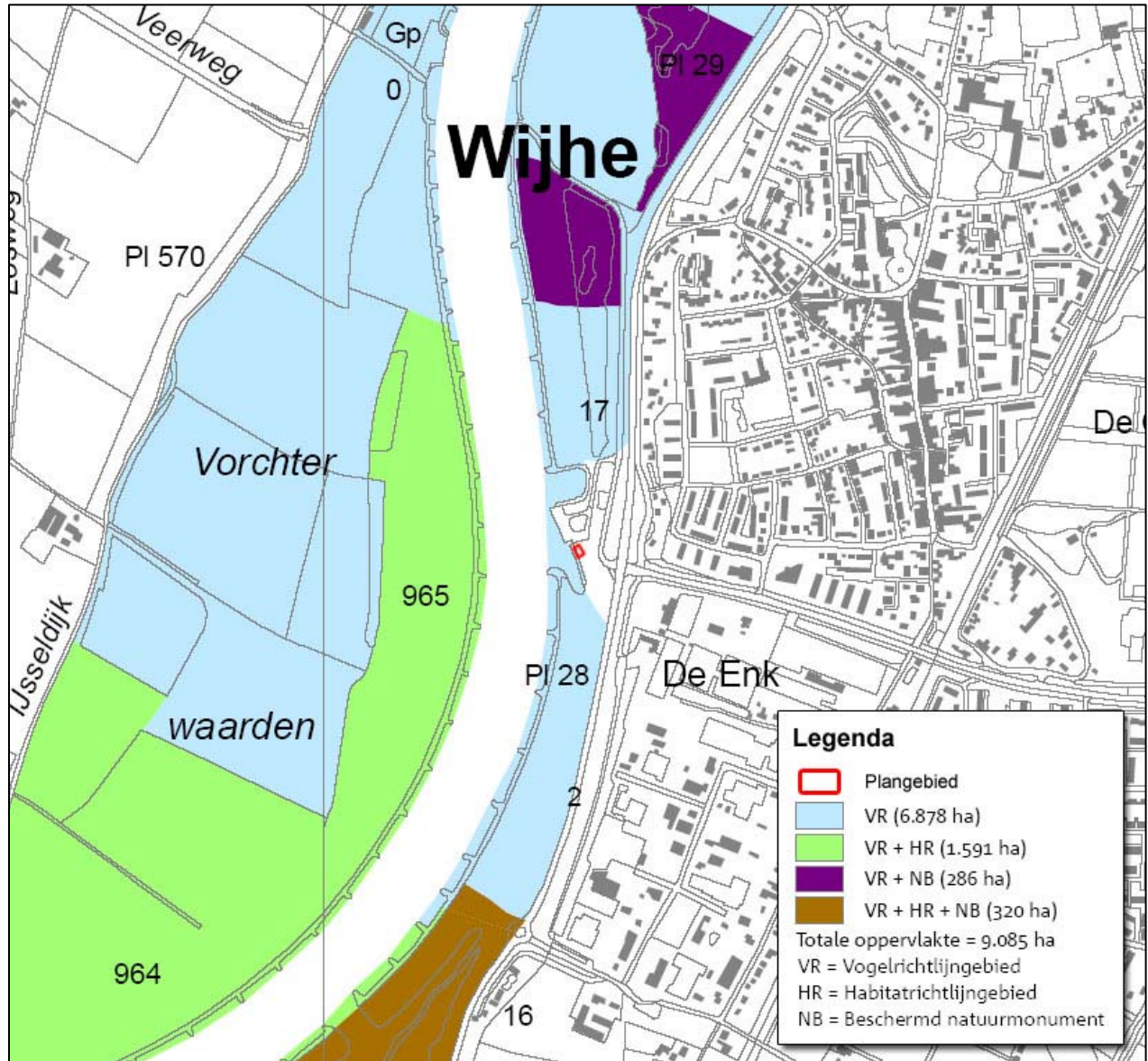
Ecogroen advies
advies voor verantwoording

Landelijk
WUW / ...

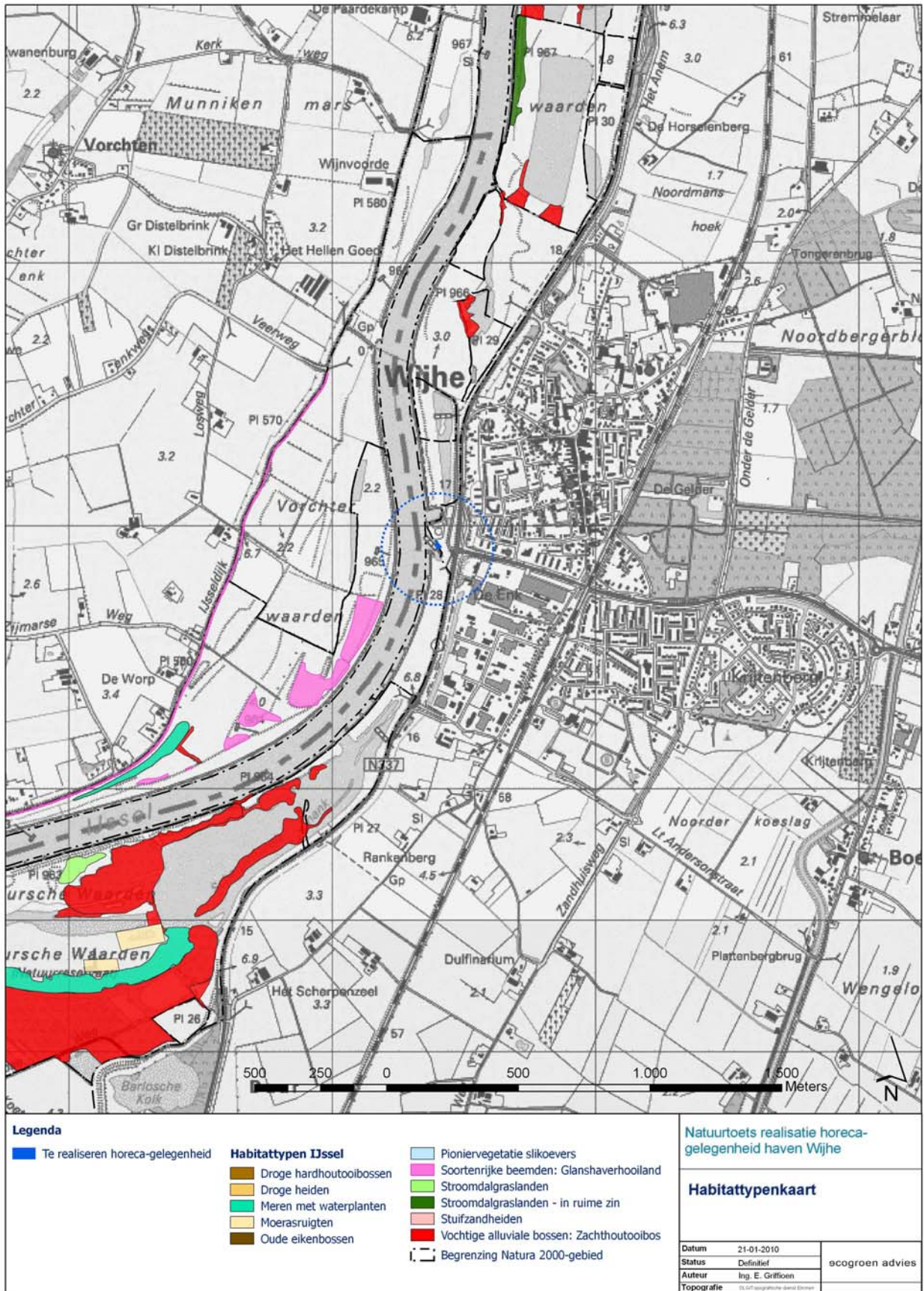

Bijlage 2: Kaart Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel

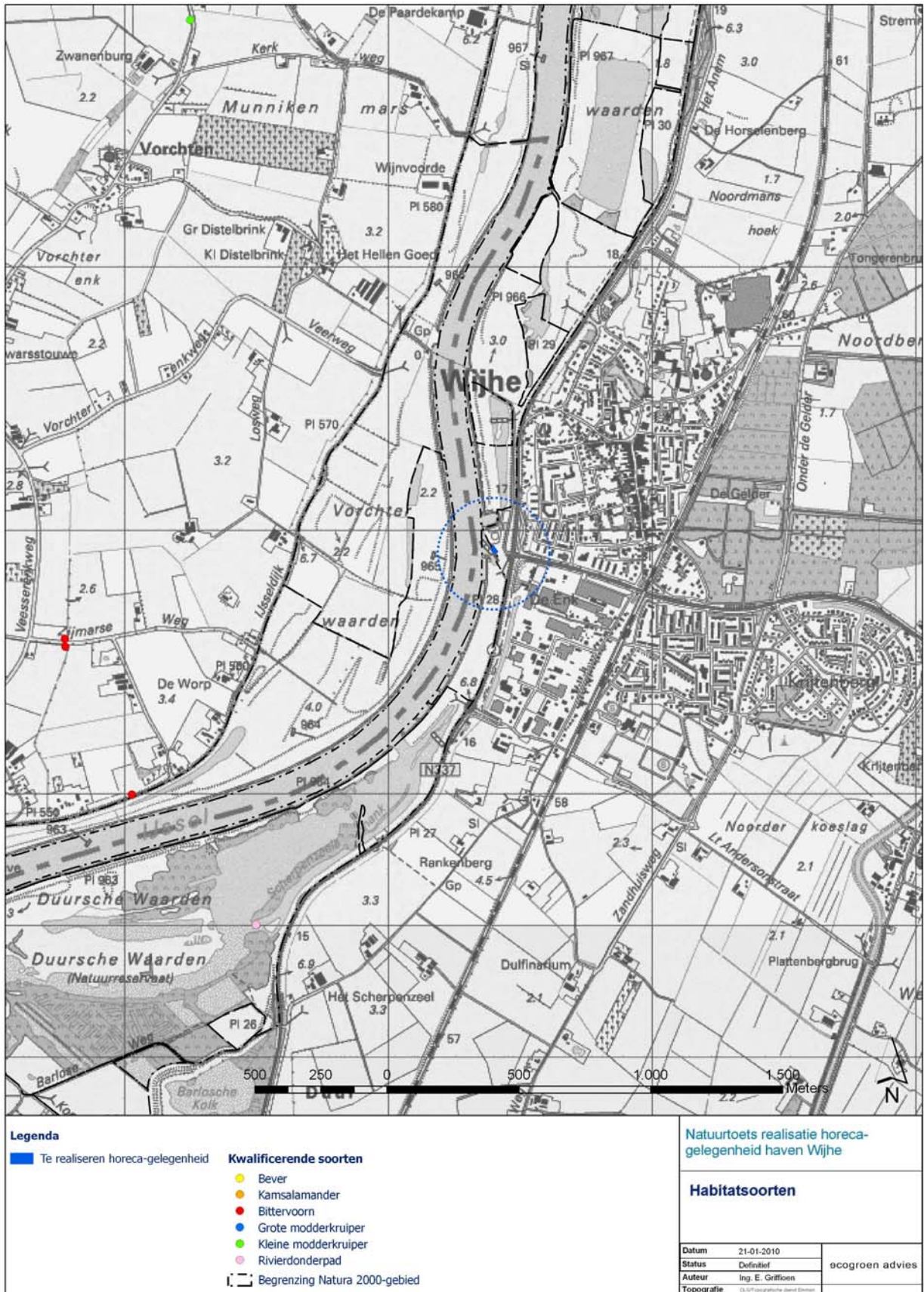
(Bron: Ministerie van LNV 2009)

Bijlage 3: Habitattypenkaart Uiterwaarden IJssel

Bijlage 4: Kaart aanwezigheid kwalificerende soorten

Bijlage 5: Kaarten aanwezigheid kwalificerende broedvogels

1. Aalscholver
2. IJsvogel
3. Kwartelkoning
4. Porseleinhoen
5. Zwarte stern

Legenda

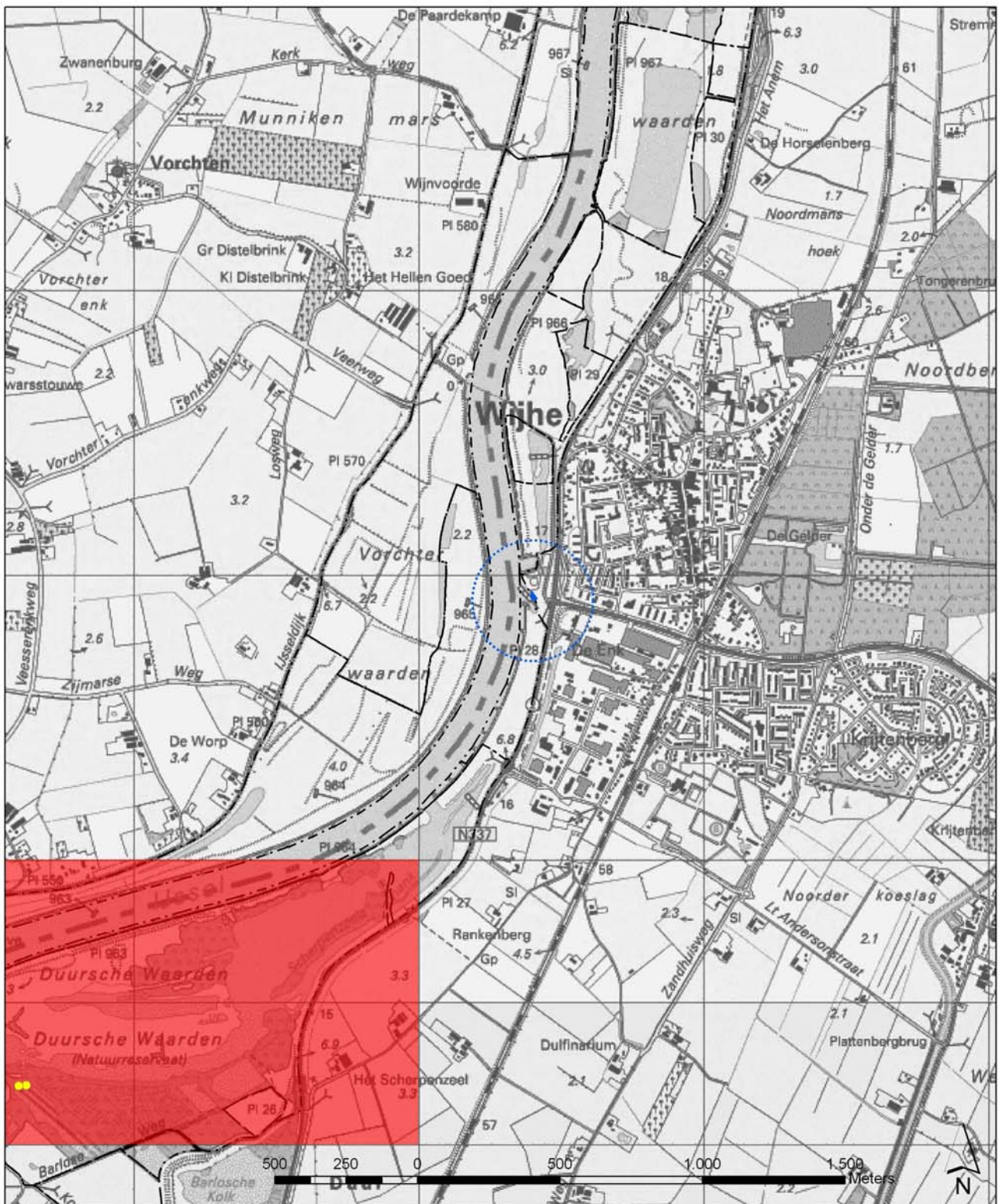
- Te realiseren horeca-gelegenheid
- Aalscholver (puntwaarneming, 1994 - 2000)
- Aalscholver (kilometerhok-niveau, 2000 - 2007)
- Begrenzing Natura 2000-gebied

Natuurtoets realisatie horeca-gelegenheid haven Wijhe

Broedvogels

- 1 Aalscholver

Datum	21-01-2010	ecogroen advies
Status	Definitief	
Auteur	Ing. E. Griffioen	
Topografie	De GFT-organisatie aan de Erasmus	

Legenda

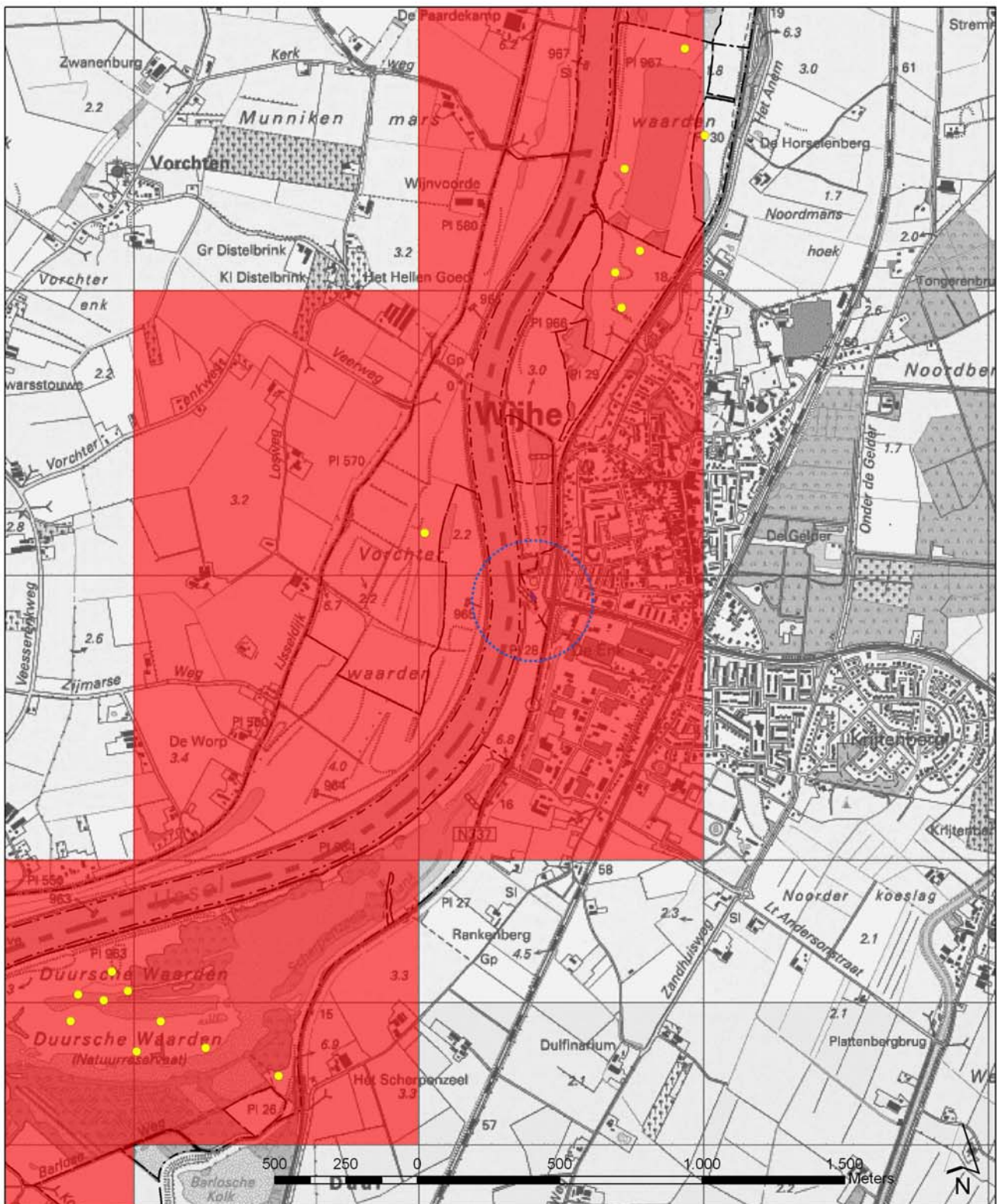
- ⬢ Te realiseren horeca-gelegenheid
- IJsvogel (puntwaarneming, 1994 - 2000)
- IJsvogel (kilometerhok-niveau, 2000 - 2007)
- Begrenzing Natura 2000-gebied

Natuurtoets realisatie horeca-gelegenheid haven Wijhe

Broedvogels

- 2 IJsvogel

Datum	21-01-2010	ecogroen advies
Status	Definitief	
Auteur	Ing. E. Griffioen	
Topografie	DS-GT-Topografie/Janet Brouwer	

Legenda

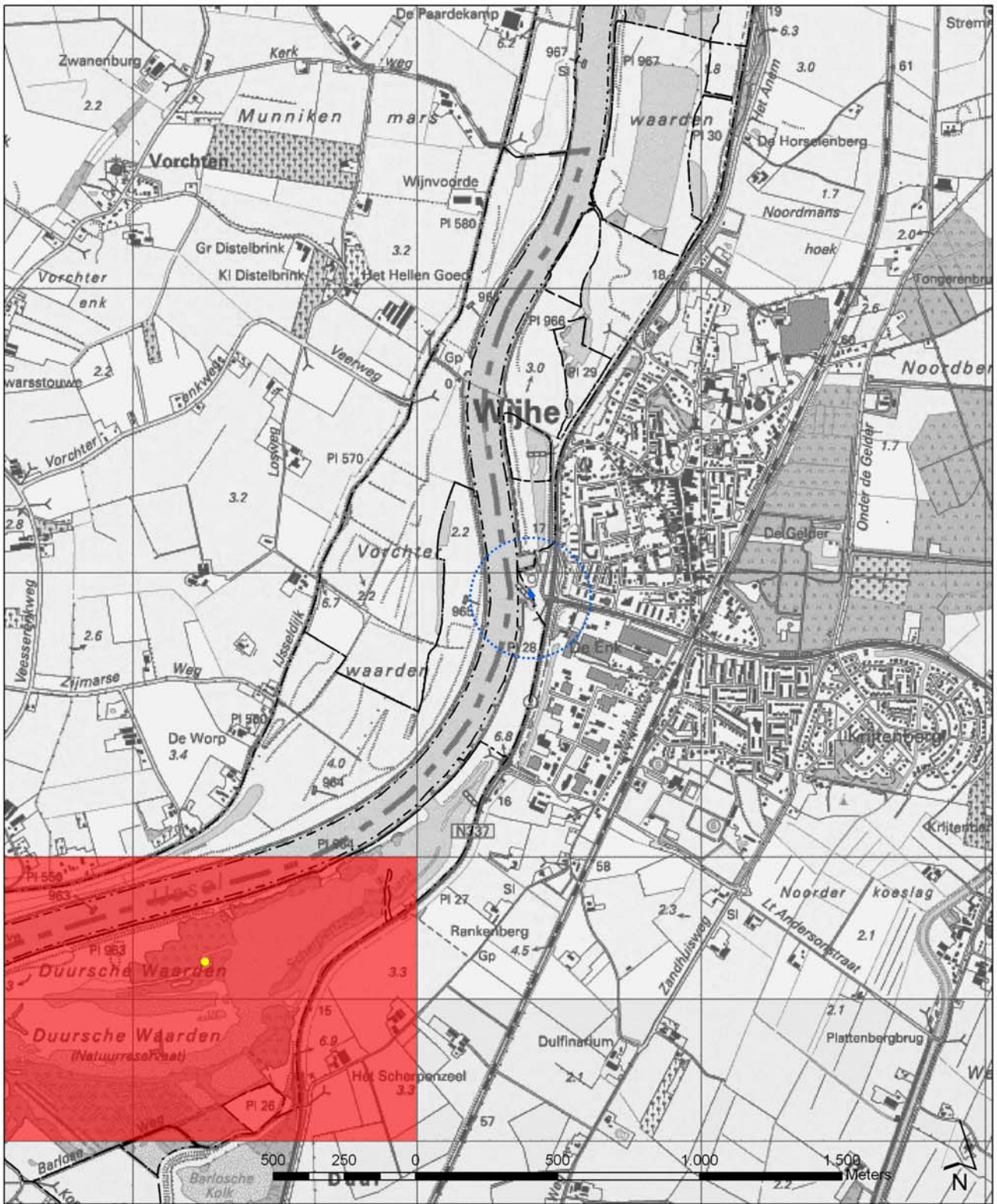
- Te realiseren horeca-gelegenheid
- Kwartelkoning (puntaarneming, 1994 - 2000)
- Kwartelkoning (kilometerhok-niveau, 2000 - 2007)
- Begrenzing Natura 2000-gebied

Natuurtoets realisatie horeca-gelegenheid haven Wijhe

Broedvogels

3 Kwartelkoning

Datum	21-01-2010	ecogroen advies
Status	Definitief	
Auteur	Ing. E. Griffioen	
Topografie	De Gf Topografie Dienst Emmen	

Legenda

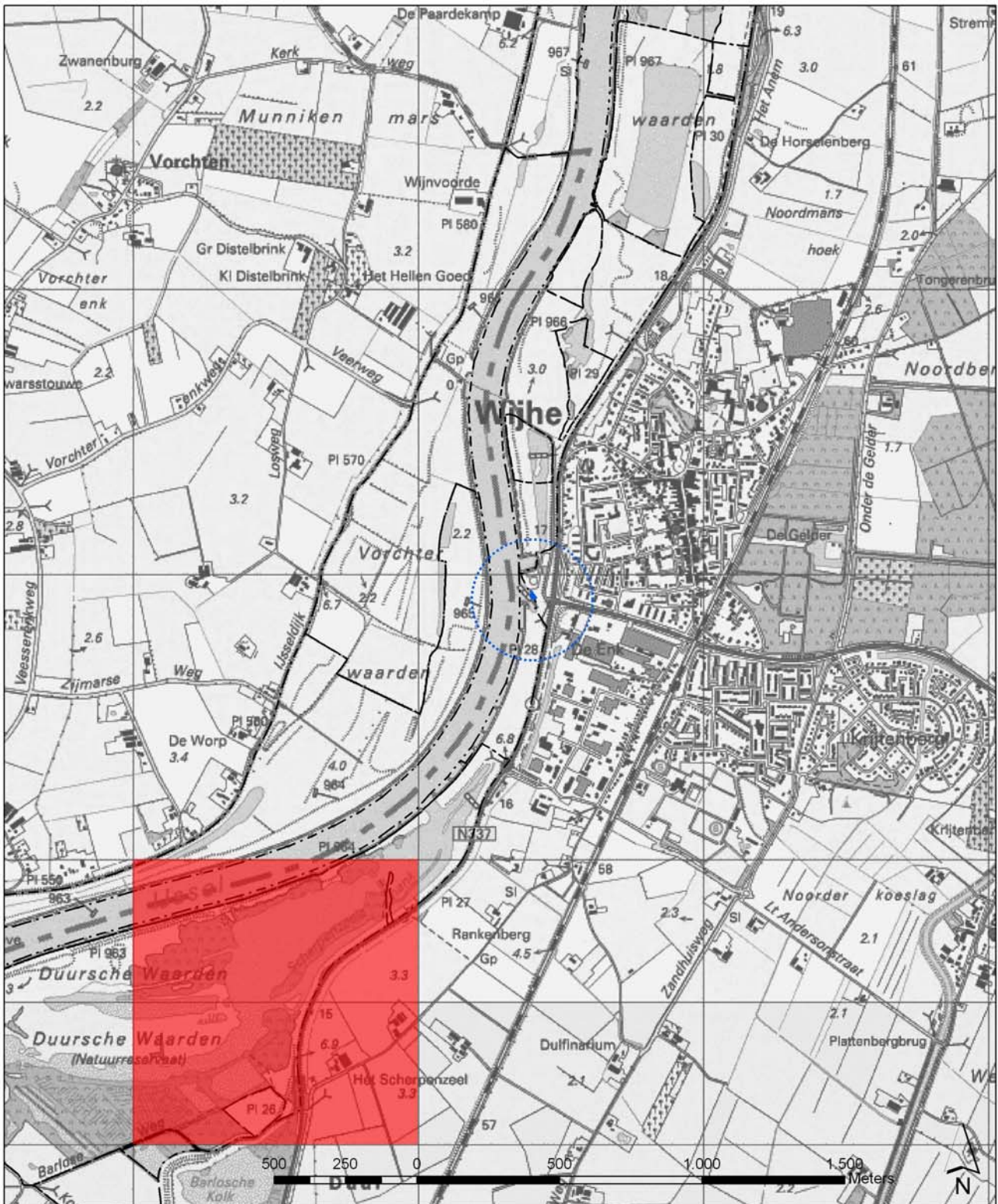
- Te realiseren horeca-gelegenheid
- Porseleinhoen (puntwaarneming 1994 - 2000)
- Porseleinhoen (kilometerhok-niveau, 2000 - 2007)
- Begrenzing Natura 2000-gebied

Natuurtoets realisatie horeca-gelegenheid haven Wijhe

Broedvogels

4 Porseleinhoen

Datum	21-01-2010	ecogroen advies
Status	Definitief	
Auteur	Ing. E. Griffioen	
Topografie	DLG/Topografie dienst (2008)	

Legenda

- Te realiseren horeca-gelegenheid
- Zwarte stern (kilometerhok-niveau, 2000 - 2007)
- Begrenzing Natura 2000-gebied

Natuurtoets realisatie horeca-gelegenheid haven Wijhe

Broedvogels

- 5 Zwarte stern

Datum	21-01-2010	ecogroen advies
Status	Definitief	
Auteur	Ing. E. Griffioen	
Topografie	De GFT-Topografie Dienst Eindhoven	

Bijlage 6: Dichtheden kwalificerende niet-broedvogels

Dichtheden van niet-broedvogels (gemiddelde seizoensgemiddelden in aantal vogels/100 ha) bekend over de periode 2000-2007 in nabij de planlocatie gelegen telgebieden. Bron: SOVON.

Niet - broedvogels	Telgebied		
	A*	B*	C*
Fuut	16,7	1,3	6,9
Aalscholver	52,5	7,3	45,6
Kleine Zwaan	1,0	0,1	0,8
Wilde Zwaan	0,3	0,3	1,7
Kolgans	102,8	255,4	353,8
Grauwe Gans	115,9	119,7	817,2
Smient	211,7	25,2	1311,5
Krakeend	31,1	1,1	6,2
Wintertaling	51,0	14,6	57,8
Wilde eend	222,0	59,0	222,0
Pijlstaart	2,2	0,6	3,7
Slobeend	3,6	1,4	18,4
Tafeleend	5,8	2,3	60,9
Kuifeend	39,8	8,2	19,2
Nonnetje	2,1	0,9	1,0
Meerkoet	87,4	40,4	80,9
Scholekster	2,2	1,4	2,4
Kievit	0,7	57,3	201,7
Grutto	0,0	1,1	41,3
Wulp	0,2	1,2	5,6
Tureluur	0,0	0,1	2,1

*telgebieden corresponderen met figuur 4.1

Bijlage 7: Uitgebreide beschrijving Instandhoudingsdoelstellingen

Broedvogels

A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 280 paren.

Toelichting: Als broedvogel is Aalscholver in de tachtiger jaren langs de IJssel verschenen, maximaal werden 222 paren geteld in 1995. Recentelijk lijkt de populatie op een iets hoger niveau te stabiliseren: in de periode 1999-2003 gemiddeld 280 paren (maximaal 330 in 2001). De individuele kolonies blijven over het algemeen beneden de 100 paren, met de grootste kolonie in de Havikerwaard (110 paren in 2001) en de totale populatie is relatief bescheiden (in 2002 157 paren). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud op een bescheiden niveau voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting: Voor Porseleinhoen vormen de uiterwaarden van de grote rivieren van oudsher een belangrijk broedgebied voor sterk wisselende aantallen. Essentieel is de waterstand in mei - juni. Bij omvangrijke inundaties in deze periode vestigen zich enkele tientallen paren (bijvoorbeeld in 1987 langs de IJssel tussen Arnhem en Zutphen ten minste 26 roepende mannetjes). In droge voorjaren worden hooguit enkele paren vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het aantal paren in het doel heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar kan draagt wel een bijdrage gaan leveren aan de draagkracht in de regio grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A122 Kwartelkoning

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 60 paren.

Toelichting: De rijk gestructureerde hooilanden en ruigten in de rivieruiterwaarden vormen, naast de akkergebieden van het Oldambt, het belangrijkste broedgebied van Kwartelkoning in Nederland. Het afgelopen decennium vormen de uitwaarden van de IJssel daarvan het belangrijkste deelgebied (1993-1997 gemiddeld 12 paren en 1999-2003 42 paren (maximaal 75 in 1998)). Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A197 Zwarte stern

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting: Van oudsher is Zwarte stern broedvogel langs de IJssel in kleine aantallen. De kolonies zijn bescheiden van omvang en liggen verspreid over het hele gebied. Door actief beleid ten aanzien van het aanbieden van kunstmatige nestgelegenheden zijn de aantallen het laatste decennium duidelijk toegenomen: 1993-1997 gemiddeld 20 paren, 1999-2003 45 (maximaal 63 paren in 2000). Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie aangehouden gezien de recente toename in het gebied. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A229 IJsvogel

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: Na strenge winters kan IJsvogel geheel afwezig zijn, maar na een reeks zachte winters komen ten minste 10 paren tot broeden (bijvoorbeeld 1995 12 paren), onder andere in wortelkluiten van omgevallen bomen in de moerasbossen. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 220 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Fuut o.a. een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren tachtig is de populatie toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding heeft vooral betrekking op de situatie in het IJsselmeergebied.

A017 Aalscholver

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 550 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Aalscholver o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. In de jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen en daarna min of meer stabiel geworden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Kleine zwanen zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Het aantalverloop vertoonde een optimum in begin jaren tachtig, daarna een afname. De draagkracht is berekend over de jaren 1999-2003, de periode voor landelijke afname. De afname is waarschijnlijk ten dele een gevolg van een afname in de internationale populatieomvang.

A038 Wilde zwaan

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Wilde zwanen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Het gebied Uiterwaarden IJssel levert een van de grootste bijdragen voor de soort. Alleen de slaappleats Fochteloërveen is groter van omvang. Het aantalverloop vertoonde een optimum rond 1985, daarna een afnemende tendens, maar wel met fluctuaties. De aantallen worden evenals bij Kleine zwaan sterk beïnvloed door inundatiefrequentie en -duur van de uiterwaarden.

Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A041 Kolgans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 16.700 vogels (seizoensgemiddelde). Achteruitgang in omvang foerageergebied met maximaal 7% is toegestaan, ten gunste van de habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, H91Eo vochtige alluviale bossen of H91Fo droge

hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten Porseleinhoen of Kwartelkoning.

Toelichting: Aantallen Kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Sinds begin jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000 netwerk is dit het belangrijkste foerageergebied voor Kolgans, in de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 7.5% van de Nederlandse vogels in het gebied. In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingdoelen voor Kolgans als voor de genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingdoelen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van Kolgans. Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met het instandhoudingdoel van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A043 Grauwe gans

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.600 vogels (seizoensgemiddelde). Achteruitgang in omvang foerageergebied met maximaal 7% is toegestaan, ten gunste van de habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, H91Eo vochtige alluviale bossen of H91Fo droge

hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten Porseleinhoen of Kwartelkoning.

Toelichting: Aantallen Grauwe ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000 netwerk is dit het vijfde foerageergebied voor Grauwe ganzen, in de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 2.9% van de Nederlandse vogels in het gebied. In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingdoelen voor Grauwe gans als voor de genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingdoelen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van Grauwe gans. Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met het instandhoudingdoel van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A050 Smient

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8.300 vogels (seizoensgemiddelde). Afname in omvang foerageergebied met maximaal 7% is toegestaan, ten gunste van de habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, H91Eo vochtige alluviale bossen of H91Fo droge hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten Porseleinhoen en Kwartelkoning.

Toelichting: Aantallen Smienten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleats en als foerageergebied. Sinds begin jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000 netwerk is dit gebied van middelgrote betekenis, in de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 1.8% van de Nederlandse vogels in het gebied. In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingdoelen voor Smient als voor de

genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingdoelen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van Smient.

Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met het instandhoudingdoel van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A051 Krakeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Krakeend o.a. een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 Wintertaling

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 380 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A053 Wilde eend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Wilde eend o.a. een functie als foerageergebied. Het aantalverloop vertoonde verhoogde waarden begin jaren tachtig, maar is verder stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A054 Pijlstaart

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoonde een dal in de tweede helft van de jaren tachtig, aantallen zijn daarna weer toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A056 Slobeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Slobeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied. In de tweede helft van de jaren tachtig is de populatiegrootte toegenomen, daarna fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van Instandhouding.

A059 Tafeleend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 450 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Tafeleend o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied Uiterwaarden IJssel is één van de gebieden in Nederland die de grootste bijdrage leveren voor Tafeleend. Aantallen zijn sinds de jaren zeventig aanvankelijk toegenomen, waarschijnlijk in samenhang met herstel van de populatie Driehoeksmosselen. Sinds 1995 was er sprake van een afname, net als elders in het Natura 2000 landschap Rivierengebied, waarschijnlijk ten gevolge van een toename in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de afname is niet gelegen in dit gebied.

A061 Kuifeend

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 690 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Kuifeend o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn sinds de jaren zeventig aanvankelijk toegenomen, waarschijnlijk in samenhang met herstel van de populatie Driehoeksmosselen. Vanaf 1995 was er sprake van een tijdelijke afname, net als elders in het Natura 2000 landschap Rivierengebied, waarschijnlijk ten gevolge van toename in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A068 Nonnetje

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor het nonnetje o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn rond 1990 afgenomen, net als langs de Nederrijn, maar dit lijkt een gevolg van een opeenvolging van zachte winters. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A125 Meerkoet

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.600 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied Uiterwaarden IJssel is één van de gebieden in Nederland die de grootste bijdrage leveren voor Meerkoet. Het aantalverloop vertoonde een optimum rond begin jaren tachtig en daarna een afname. Aantallen zijn sinds 1996 opnieuw afgenomen, net als elders in het Natura 2000 landschap Rivierengebied, waarschijnlijk ten gevolge van toename in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A130 Scholekster

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 210 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Scholekster o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Vanaf begin jaren tachtig is de populatie toegenomen en afgevlakt in de jaren negentig (met fluctuaties). Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A142 Kievit

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.400 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Kievit o.a. een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop was aanvankelijk fluctuerend, maar toonde in de jaren negentig een afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd. Het gebied Uiterwaarden IJssel is een van de gebieden binnen het Natura 2000 netwerk die de grootste bijdrage leveren voor Kievit.

A156 Grutto

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 490 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Aantallen Grutto's zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Aantallen zijn sterk fluctuerend, maar hebben een positieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende daar de oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor broedvogels. Binnen het Natura 2000 netwerk leveren de gebieden Waddenzee en Uiterwaarden IJssel de grootste bijdrage.

A160 Wulp

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 230 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Wulp o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De populatiegrootte toonde een sterke doorgaande toename. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A162 Tureluur

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: Het gebied heeft voor Tureluur o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. Aantallen fluctueren, maar hebben een positieve trend, zowel op lange termijn als recent. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

Complementaire doelen

Habitattypen

H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Uitbreiding in het Rivierengebied behoort tot de belangrijkste landelijke opgaven voor het habitatype meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden. Het is dan ook van belang in het gehele Natura 2000 gebied locaties, waar in combinatie met rivierverruiming en/of natuurontwikkeling het habitatype ontwikkeld kan worden te benutten. Dit is tevens van belang voor Grote modderkruiper.

H3270 Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodion rubri* p.p. en

***Bidention* p.p.**

Doel: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype slikkige rivieroever is nagenoeg geheel gebonden aan het Rivierengebied. Het habitatype verkeert landelijk gezien in een matig ongunstige staat van instandhouding. Uiterwaarden IJssel is een van de meest perspectiefrijkste gebieden voor uitbreiding van het habitatype. De mogelijkheden voor uitbreiding zijn vooral aanwezig in het Vogelrichtlijngebied, dit in combinatie met maatregelen ten behoeve van rivierverruiming en/of natuurontwikkeling.

H6120 *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Uitbreiding in het Rivierengebied behoort tot de belangrijkste landelijke opgaven voor het habitatype stroomdalgraslanden, dat in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Binnen het Vogelrichtlijn gebied zijn relatief hooggelegen locaties geschikt. Deze locaties liggen o.a. in de Hoenwaard, Vorchterwaarden en Velperwaarden.

H91Eo *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, zachthoutoobossen (subtype A).

Toelichting: Een betere verspreiding in het Rivierengebied behoort tot de belangrijkste landelijke opgaven voor vochtige alluviale bossen, zachthoutoobossen (subtype A). In het gebied Uiterwaarden IJssel liggen de grootste mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte binnen het Vogelrichtlijngebied. Mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte zijn aanwezig langs nieuw te graven geulen en in stroomluwe delen (geplande natuurontwikkelingsgebieden).

H91Fo Gemengde oeverformaties met *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* of *Fraxinus angustifolia* langs grote rivieren (*Ulmion minoris*)

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Uitbreiding in het Rivierengebied behoort tot de belangrijkste landelijke opgaven voor het habitatype hardhoutoobossen, dat landelijk gezien in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Uitbreidingsmogelijkheden zijn echter beperkt. De geschikte locaties, die relatief hooggelegen zijn, zijn ook de locaties waar verdere uitbreiding van het habitatype H6120 stroomdalgraslanden is voorzien. Terreinen die aansluiten op bosgebieden van de hogere zandgronden hebben eveneens potentie voor ontwikkeling van het habitatype droge hardhoutoobossen (o.a. Midachten, Havikerwaard en Hoenwaard). Uitbreiding kan plaatsvinden in luwe delen van de rivier, waar bosontwikkeling geen versterkte opstuwung van het water veroorzaakt.

Soorten

H1145 Grote modderkruiper

Doel: Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting: Het betreft een wijdverspreide soort, die slechts voor een beperkt deel binnen de Habitatrichtlijngebieden voorkomt. Landelijk gezien verkeert Grote modderkruiper in een matig ongunstige staat van instandhouding. In het *Doel:* op landelijk niveau is aangegeven dat het van belang is dat in het Rivierengebied meer leefgebied in de vorm van jonge verlandingsstadia in laagdynamische situaties komen. Binnen het gebied Uiterwaarden IJssel bestaan de beste mogelijkheden hiervoor benedenstrooms van Deventer. Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied is mede gerelateerd aan de instandhoudings*Doel*-stellingen voor het habitattype H3150 meren met Krabbescheer en fonteinkruiden.

H1166 Kamsalamander

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding verspreiding en populatie.

Toelichting: Kamsalamander verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Mogelijkheden voor uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied (inclusief verbetering verbinding tussen de verschillende populaties) zijn in het Vogelrichtlijngebied aanwezig. Kerngebieden binnen het hele Natura 2000 gebied zijn onder meer Cortenoever, Duursche waarden, Havikerwaard, omgeving Leuvenheim en Landgoed de Poll. Naast verbinding tussen populaties onderling en is ook verbetering van de verbindingen met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000 gebied van belang.

H1337 Bever

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting: Voor het realiseren van duurzame populaties zowel in het Rivierengebied als in Flevoland is het van belang dat leefgebied tussen de Gelderse Poort en Flevoland verder wordt ontwikkeld. Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor deze soort loopt parallel met uitbreiding omvang en verbetering van het habitattype H91E0 vochtige alluviale bossen, zachthoutoibossen (subtype A). De soort komt thans voor in de Havikerwaard, bij Hattem en in de Ossenwaard bij Deventer.

Bijlage 8: Resultaten Effectenindicator

Geselecteerde activiteiten: *landgebonden recreatie en woningbouw*

	1	2	7	8	13	14	15	16	17
	oppervlakteverlies	versnippering	verontreiniging	verdroging	geluid	licht	trillingen	optische verstoring	mechanische effecten
Habitattypen:									
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Beken en rivieren met waterplanten	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Slikkige rivieroever	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Stroomdalgraslanden	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Ruigten en zomen	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Glanshaver- en vossenstaartheuilen	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Vochtige alluviale bossen	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Droge hardhoutoibossen	●	●	●	●	□	□	□	●	●
Habitatsoorten:									
Rivierdonderpad	●	●	●	●	-	-	-	-	●
Kamsalamander	●	●	●	●	-	-	-	-	●
Bittervoorn	●	●	●	●	-	-	-	-	●
Grote modderkruiper	●	●	●	●	-	-	-	-	●
Kleine modderkruiper	●	●	●	●	-	-	-	-	●
Bever	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Broedvogels:									
IJsvogel	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Aalscholver	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Porseleinhoen	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kwartelkoning	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zwarte Stern	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Niet-broedvogels									
Fuut	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Aalscholver	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Kleine Zwaan	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wilde Zwaan	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kolgans	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Grauwe Gans	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Smient	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Krakeend	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wintertaling	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Wilde eend	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Pijlstaart	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Slobeend	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Tafeleend	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Kuifeend	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Nonnetje	●	□	●	●	●	●	●	●	●
Meerkoet	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Scholekster	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Kievit	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Grutto	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Wulp	●	●	●	●	●	●	●	●	-
Tureluur	●	●	●	●	●	●	●	●	-

● = zeer gevoelig ● = gevoelig ● = niet gevoelig □ = niet van toepassing - = onbekend

Bijlage 9: Toelichting storingsfactoren

1: Oppervlakteverlies

Kenmerk:	Afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.
Interactie andere factoren:	Verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied (zie aldaar). Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermessing.
Gevolg:	Door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen tengevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

2: Versnippering

Kenmerk:	van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.
Interactie andere factoren:	treedt op ten gevolge van verlies leefgebied of verandering in abiotische condities van het leefgebied. Kan leiden tot verandering in populatiedynamiek.
Gevolg:	als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

7: Verontreiniging

Kenmerk:	Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.
Interactie andere factoren:	geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.
Gevolg:	Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uiten zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

8: Verdroging

Kenmerk:	Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.
Interactie andere factoren:	verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermessing. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfiltrerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.
Gevolg:	de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

13: Verstoring door geluid

- Kenmerk: Verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer danwel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.
- Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.
- Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

14: Verstoring door licht

- Kenmerk: Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.
- Interactie andere factoren: Geen?
- Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

15: Verstoring door trilling

- Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.
- Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid
- Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

16: Optische verstoring

- Kenmerk: Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.
- Interactie andere factoren: Treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).
- Gevolg: Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

17: Verstoring door mechanische effecten

- Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.
- Interactie andere factoren: Verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.
- Gevolg: Deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitattypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.